25 лютого 2008 року в читальній залі центральної бібліотеки СумДУ відбувся семінар на тему «Електронні інформаційні ресурси для освіти і науки» за участю президента Асоціації «Інформатіо-Консорціум» м. Київ О. В. Васильєва. Активну участь у роботі семінару взяли студенти, магістри, аспіранти, науковці, викладачі всіх факультетів.

Понад 10 років за кількістю призерів усеукраїнських олімпіад та конкурсів студентських наукових робіт із усіх вищих навчальних закладів України тільки СумДУ утримується в першій трійці. За підсумками 2007 року наші студенти вибороли 26 призових місць на олімпіадах, а 38 стали переможцями конкурсів наукових робіт.

Престиж вищого навчального закладу неабияк залежить від подальшої долі його випускників. Тому СумДУ не тільки сприяє по можливості працевлаштуванню вчорашніх студентів, а й постійно тримає ці питання на контролі, відслідковує й те, скільки майбутніх випускників уже мають робочі місця.

Навчальний відділ із практики, цільової підготовки студентів та сприяння в працевлаштуванні повідомив, що станом на 18 лютого на інженерному факультеті цільові направлення мають 91% студентів, економічному – 50%, гуманітарному – 80%, механіко-математичному – 73%, фізико-технічному – 52%, Медичному інституті – 100%. Загалом по університету працевлаштованих студентів – 74%. Втім, ці дані впродовж другого семестру можуть змінюватися. Звісно ж, у кращий, як мовиться, бік.

Юлія ВОРОПАЙ, група ЖТ-72.

*Лютий 2008 р. * Розповсюджується безкоштовно* *№ 3-5 (260-262)*

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НОВИННИМ РЯДКОМ

Розвиваючи й поглиблюючи міжнародну співпрацю, днями наш університет приймав делегацію викладачів факультетів мистецтв та інформатики університету Марії Кюрі-Склодовської (м. Люблін, Польща). Візит цей проходив у рамках підписаного в листопаді 2007 року договір про співпрацю між гуманітарним факультетом СумДУ й факультетом філософії та соціології університету Марії Кюрі-Склодовської. Гості зустрілися з ректором, познайомилися з нашим навчальним закладом, склали програму заходів співробітництва в сфері науки, грантів, програм, виховання, культури, спорту та студентського самоврядування. Минулоріч наш університет уклав із закордонними навчальними закладами 32 угоди. СумДУ є членом 10 міжнародних освітніх і наукових організацій.

Разом із Сумським обласним комітетом молодіжних організацій у рамках проекту «Сприяння підвищенню етичних стандартів у системі освіти Сумської області» СумДУ взяв участь у реалізації проекту «Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні». У рамках програми відбувся тренінг «Етичні стандарти в системі освіти Сумської області». На ньому із доповіддю про значення професійної етики педагога в протидії корупції виступила проректор із науково-педагогічної роботи нашого університету, науковий керівник центру соціально-гуманітарних аспектів регіональних досліджень Н. Д. Світайло.

«Невідомі земляки» – саме під такою назвою в Сумах відкрилася пересувна виставка, присвячена першим урядам України часів УНР. Відвідувачам її представили директор державного архіву Сумскої області Геннадій Іванущенко та завідувач кафедри історії СумДУ, доцент Валерій Власенко.

Уже вдруге Сумський державний університет проводить змагання серед Сумських шкільних команд КВК на Кубок Ректора. У фіналі показували свої таланти та вміння 5 команд. Пересміяла всіх суперників збірна школи № 9 «220 Вольт».

І СЛОВОМ,

Звіт ректора А.В. Васильєва «Про підсумки роботи Сумського державного університету за 2007 рік та основні завдання на 2008-й» перед конференцією колективу СумДУ, яка відбулася 6 лютого, редакція подає в оригіналі й з ілюстраціями, які свідчать, що слова з ділами в керівництва університету не розходяться, бо існуючі проблеми не тільки відверто називаються, а й вирішуються попри можливі й неможливі труднощі та негаразди, на які таке щедре іноді сьогодення.

Шановні колеги, студентський актив! Узагальнюючи підсумки роботи університету за 2007 рік, зазначимо, що основні завдання із забезпечення подальшого розвитку СумДУ в цілому виконані. Нам є чим пишатися, маємо певні здобутки й у поширенні освітньої, наукової та міжнародної діяльності, і в зміцненні матеріальної бази, і в розвитку позанавчальної сфери студентського життя, і в стабільності фінансового стану університету. Все це – результат колективних зусиль керівників усіх рівнів, викладачів та співробітників, студентського активу.

У ПЕРЕЛІКУ СТРУКТУРНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ ТА ЗАХОДІВ, СПРЯМОВАНИХ НА ПОШИРЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

– При реорганізації інституту артилерії створені кафедра військової підготовки та науковий центр бойового застосування ракетних військ та артилерії як відокремлений структурний підрозділ. Також створено спільний з НАН України науково-навчальний центр вакуумної та електрофізичної апаратури для атомної енергетики.

– У складі науково-дослідної частини СумДУ організований центр енергоефективних технологій, а на факультеті довузівської підготовки – центр науково-технічної творчості учнівської молоді.

– Після розділення кафедри «Переклад» створена кафедра «Германської філології», а кафедри ТМБ та МРВтаІ, навпаки, – об'єднані в єдину, більш потужну «Технологія машинобудування, верстати й інструменти».

– Проведена реорганізація позабазових структур (майже без втрати контингенту закрито 6 НКП і створено 7 представництв СумДУ в окремих районах області й за її межами).

– Набув суттєвого розвитку факультет підвищення кваліфікації. Започатковано 5 нових тематичних курсів і 9 тренінгів, поширена географія такої діяльності ще на 4 райони області. Активну участь у цьому брали кафедри інформатики, маркетингу, перекладу, іноземних мов. Також на факультеті перепідготовки фахівців реалізовані проекти за програмами ТАСІС і ОБСЄ. Все це дозволило на 65% збільшити кількість слухачів і більш ніж утричі – фінансові надходження до фонду СумДУ.

– Уперше запрацювали курси підвищення кваліфікації з достатньо значним контингентом слухачів також на кафедрах електроенергетики, технічної теплофізики та гідроаеромеханіки, створено регіональний навчальний центр на базі кафедр опору матеріалів і прикладного матеріалознавства, а також навчальні центри з інформаційних технологій.

У планах на 2008 рік:

– відкриття в машинобудівному коледжі спеціальності «Друкарське виробництво»;

– ліцензування на магістерський рівень спеціальностей «Інформатика», «Прикладна математика», а «Переклад» та «Маркетинг» за заочною формою на магістра та спеціаліста;

– ліцензування на рівень спеціаліста «Журналістики» та «Електротехнічних систем електроспоживання»;

– отримання ліцензії на підвищення кваліфікації лікарів на передатестаційних циклах;

– перетворення НКП в Охтирці у заочний факультет;

– створення на ФПФ регіонального центру тренінгового навчання та започаткування перепідготовки за спеціальністю «Маркетинг» та за спеціалізацією «Інформаційні технології в юриспруденції». Необхідно поширити як форму діяльності підвищення кваліфікації в Конотопському й, нарешті, розпочати її в Шосткинському інституті.

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ПІДГОТОВКА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

До позитивних тенденцій варто віднести суттєве збільшення частки осіб із ученими ступенями та званнями. Кількість кафедр зі стовідсотковим і близьким до цього показником збільшилася з 19 до 27, а кількість кафедр з показником менше 50% зменшилася з 13 до 7. Загальна кількість кандидатів наук зросла на 40 осіб.

За рік на 50% збільшена кількість спеціальностей в аспірантурі та до 4-х –кількість спецрад із захисту дисертацій. Відбувся перший випуск групи «Наукового резерву». 50% студентів, які в ній навчалися, склали іспит з програми кандидатського мінімуму ще до зарахування в аспірантуру. Суттєво посилені педагогічна та англомовна складові підготовки аспірантів.

У той же час за показниками кадрового потенціалу ще суттєво відстаємо від провідних університетів. Насамперед це стосується факультетів гуманітарного, економіки та менеджменту, Конотопського інституту. Не зростає кількість докторів наук, не виконуємо власних планів розвитку докторантури. 9 кафедр мають у складі 5 штатних викладачів, а 3 кафедри – по 4, що викликає необхідність їх об'єднання з іншими кафедрами. Керівники інститутів, факультетів, кафедр недостатньо використовують стимулюючі можливості нашої нормативної бази, не проявляють вимогливості щодо виконання деякими викладачами контрактних зобов'язань.

Необхідно ґрунтовно переосмислити нашу систему підвищення кваліфікації викладачів, застосувати так званий накопичувальний принцип підведення підсумків цієї роботи, що також дасть додатковий поштовх науковій та методичній діяльності.

Нагадую керівникам усіх рівнів, що Перспективний план роботи з кадрового забезпечення – це наш настільний документ, обов'язковий до виконання.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС, ЙОГО МЕТОДИЧНЕ Й ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ФОРМУВАННЯ КОНТИНГЕНТУ СТУДЕНТІВ ТА ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Формування контингенту студентів є складовою, яка визначає й майбутню якість підготовки студентів, і штатні можливості кафедр, і фінансовий стан університету.

Незважаючи на зниження випуску школярів, на відміну від багатьох інших ВНЗ, ми зарахували на денне відділення на 13% більше, ніж у 2006 році. Це наслідок потужної системної роботи, яка посилюється й у цьому навчальному році. Тільки кількість презентацій СумДУ в районах збільшилася до 19 (майже вдвічі), до 38 зросла кількість навчальних закладів комплексу СумДУ, до 20 збільшилася кількість позабазових підготовчих курсів, у тому числі й у інших областях України.

У той же час прогноз 2008 року невтішний, і це потребує ще більших наших зусиль, застосування нових технологій, вивчення рейтингових пріоритетів потенційних абітурієнтів, розширення комплексу університету за рахунок залучення до нього нових технікумів, коледжів, ВПУ.

Необхідно підвищувати імідж і рейтинг СумДУ в суспільному середовищі – передусім за рахунок відповідного рівня якості підготовки студентів. Завдання підвищення якості навчання – одне із центральних у нашій діяльності. Воно є одночасно і метою, і важливим критерієм успіху наших дій.

Потрібно відверто зазначити, що у навчальному процесі поряд із позитивом є й недоліки, відбувається накопичення проблем, які пов'язані й із якістю контингенту студентів (передусім повноплатників, заочників, іноземців), і з рівнем кваліфікації та відповідальності окремих викладачів та керівників, і з рівнем організації методичної роботи відповідними комісіями факультетів, і з організацією контролю за якістю викладання, і з необхідністю вдосконалення кредитно-модульних технологій, навчальних планів, семестрових графіків тощо.

Хоча є тут і позитив, і певні успішні кроки в 2007 році:

– Знову наші студенти за кількістю призових місць на олімпіадах визначили університет як 3-й за цим показником серед усіх ВНЗ держави.

– Економічний факультет отримав «Міжнародну кваліфікацію» за всіма спеціальностями й рівнями підготовки.

– Здійснені перші випуски магістрів, спеціалістів та бакалаврів за 5 спеціальностями та фаховим спрямуванням.

– Проведена масштабна ревізія форм організації самостійної роботи заочників та її методичного забезпечення. 65% контрольних робіт замінено іншими видами індивідуальних завдань, видання методичних матеріалів для заочної форми зросло в 1,5 раза; більше половини надходжень навчальної літератури спрямовано до позабазових структурних підрозділів.

– У цілому до бібліотек комплексу надійшло літератури на 845 тис. грн (зростання за кількістю отриманих примірників становить 50% до 2006 року), фонд електронних видань збільшився на 60%. До речі, і кількість відвідувань користувачів базовою бібліотекою зросла на 31%, а книговидача – на 27%, що свідчить про зростання обсягів самостійної роботи студентів.

– Викладачами університету видано 4 підручники, 60 навчальних посібників у порівнянні з 45 в 2006 році (динаміка зростання – на мал. 1). Удвічі збільшені обсяги власного видавництва (тільки навчально-методичних матеріалів передано до бібліотеки на 230 тис. грн за суттєво нижчими цінами, ніж при сторонній закупівлі). Зросла якість поліграфії, отримано свідоцтво на право розповсюдження друкованої продукції, виходимо на ринок поліграфічних послуг.

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ, А ТАКОЖ НАУКОВОЇ ТА ІНШИХ НАПРЯМКІВ ДІЯЛЬНОСТІ,

пов'язане зі створенням у СумДУ сучасної інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, що є одним із пріоритетів останніх років, забезпечується кадровою та фінансовою політикою ректорату. 2007 рік – у цьому плані найпотужніший і найрезультативніший за всю історію існування університету. Зокрема:

– У цілому на інформаційно-телекомунікаційну систему витрачено більше 2 млн 200 тис. грн, що суттєво перевищує фінансові витрати 2006-го й наші плани 2007 року.

– Кількість комп'ютерів щодо комплексу загалом (мал. 2) досягла 1800 (2006 рік – близько 1600). Лише комп'ютерних класів – 87, і спостерігається тенденція до їх збільшення.

– Створено 2 мультимедійні аудиторії, ще один лінгафонний кабінет, під'єднано до корпоративної мережі бібліотеку Медичного інституту, а до мережі Internet – частину віддалених кафедр і ще 3 НКП. Про масштаби проведених робіт (аби не перелічувати все) свідчить загальна

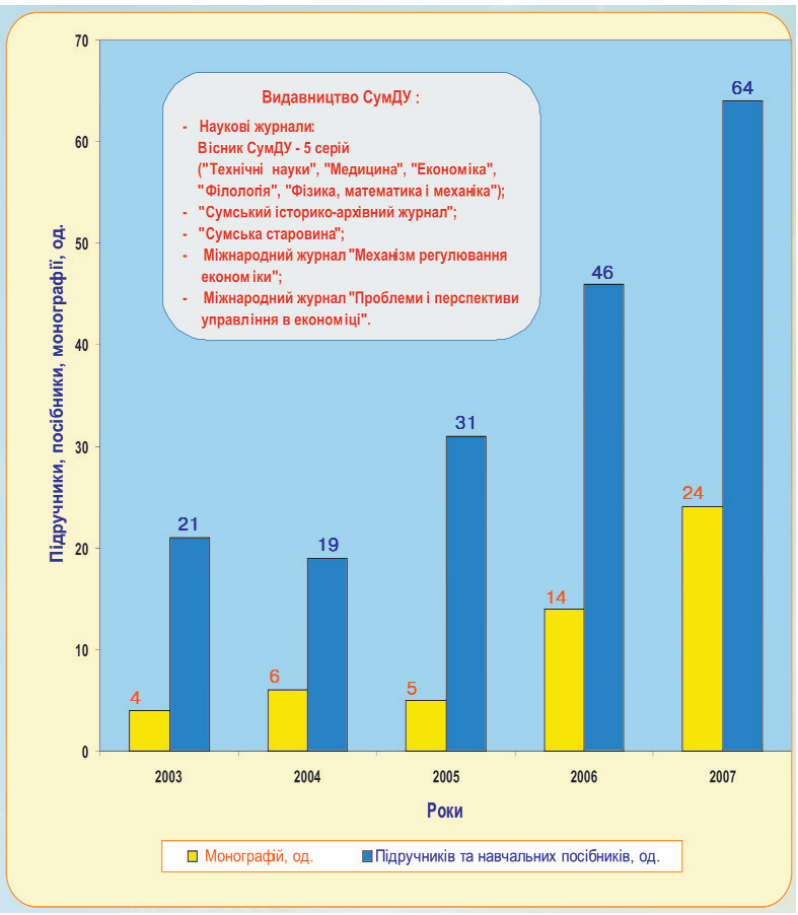

Мал. 1

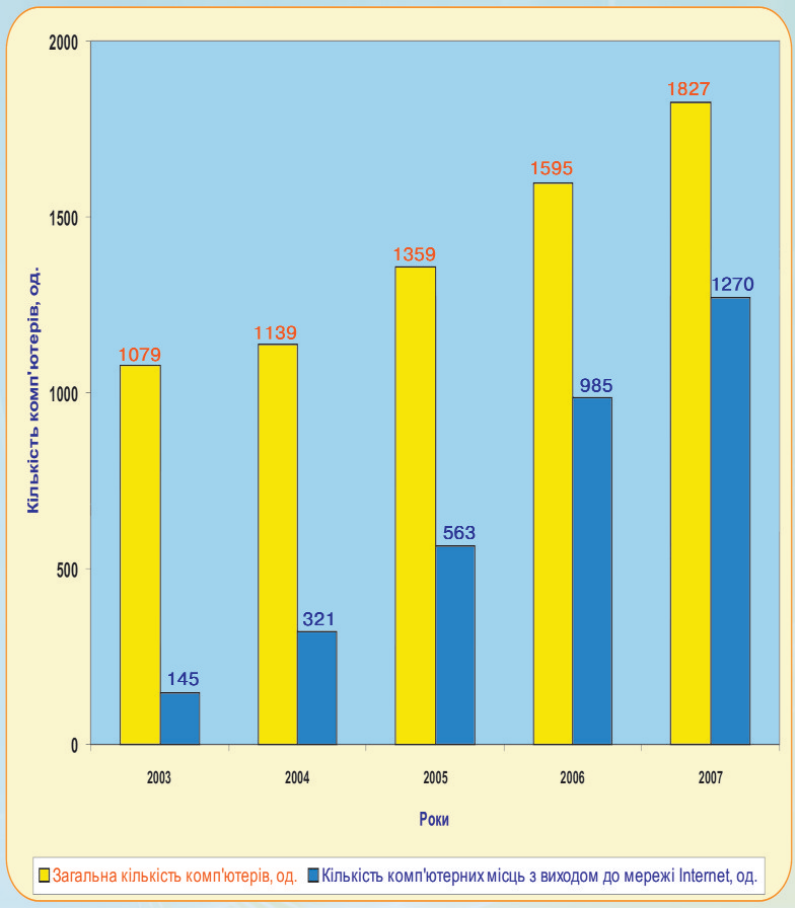

Мал. 2

І ДІЛОМ

довжина кабелю мережі майже у 28 кілометрів зі збільшенням її в минулому році на 5 кілометрів.

– Реалізовано 28 та модернізовано 5 дистанційних курсів, поширюється перелік спеціальностей за цією формою, а кількість студентів-дистанційників за рік збільшилася на 70% і становить уже 250 чоловік.

Відбувся також потужний прорив у нових формах та напрямках діяльності:

– Завершено виконання проекту ЕС з дистанційної перепідготовки фахівців і отримано грант TEMPUS на підтримку університетської системи E-learning з наданням обладнання.

– Упроваджується унікальна для України програма співробітництва з Microsoft. На базі СумДУ почав діяти ресурсний центр Microsoft. Ми першими в Україні підписали відповідний меморандум та договір на пільгове отримання програмного забезпечення. Компанія фінансує нашу участь у міжнародних конференціях. У 2008 році створена IT-академія «Microsoft – СумДУ», а також комп'ютерний кластер для обчислювальних робіт науковців університету й сторонніх замовлень (уже маємо ліцензії та необхідну техніку).

– З фірмою «1С» реалізується проект щодо проведення сертифікованих курсів «1С – підприємство».

– На базі СумДУ запрацювали навчальні центри відомих фірм CISCO та Netcracker, у тому числі й для викладання відповідних спецкурсів для студентів. На часі відкриття навчальних центрів фірми Solid Works Russia на кафедрі ІТ, а на кафедрі «ТМС, МРВіІ» – фірми Delkam. Остання вже передала університету програмне забезпечення на 1 млн 200 тис дол. США.

Усе назване свідчить, що в інформатизації СумДУ дійсно є неабиякі успіхи. А тепер – про проблеми і плани:

– Хоча «напруга» з питань постачання комп'ютерного, офісного й телекомунікаційного, обладнання знята, однак цей потенціал використовується приблизно лише на 25%, тож маємо дуже великі резерви покращання якісних показників, оптимізації фінансових та штатних ресурсів. Тому з 2008 року дещо зменшимо обсяги закупівлі, а розподіл техніки будемо здійснювати за умови її якісного використання.

– Кафедрами незадовільно використовуються банк електронних навчально-методичних матеріалів, комп'ютерне тестування в кредитно-модульній системі, мало власних розробок на електронних носіях. До вересня буде розроблена комплексна цільова програма на 3-5 років, яка дозволить видавати кожному студенту диск із повним методичним забезпеченням (за всіма без винятку дисциплінами), що спровокує й поширення нових навчальних технологій. Треба ширше інтегрувати дистанційні форми ведення навчального процесу у заочну, а за окремими елементами й у денну та вечірню форми навчання. У той же час наші навчальні матеріали за складністю повинні стати доступнішими для вивчення, тоді й будуть спрацьовувати. Є певні зауваження в цьому плані до навчальних матеріалів дистанційної форми – вони занадто складні.

– Гострою є проблема оновлення навчально-лабораторної бази, хоча витрати на придбання цього обладнання й збільшені на 70% у порівнянні з 2006 роком. Продовжується співробітництво з фірмою Siemens, яка надала технічну допомогу по кафедрі КСАУ, й тепер здійснюється відповідний проект по кафедрі «ТМС-МРВіІ». Є плани щодо придбання продукції Selmi за рахунок бюджетних коштів. Але будемо реалістами. Радикально вирішити це питання у найближчі роки нам не вдасться. Тому вже у квітні на засіданні вченої ради затвердимо середньострокову програму забезпечення лабораторного практикуму віртуальними тренажерами. І така робота вже розпочата.

– Також у планах задіяння телекомунікаційних систем у гуртожитках, дистанційних технологій у профорієнтаційній роботі й на підготовчих курсах, перетворення методичних кабінетів окремих кафедр у філії читальних залів центральної бібліотеки із застосуванням сучасних технологій, а крім того, створення ще одного відповідного читального залу безпосередньо в бібліотеці.

– На часі необхідність коригування навчальних планів, відмова від одномодульних дисциплін, ліквідація невеликих навчальних курсів за рахунок об'єднання логічно споріднених дисциплін, розширення спектра дисциплін із посиленою науковою складовою, перегляд закріплення дисциплін за кафедрами з метою усунення в окремих випадках дублювання.

– Потрібен критичний перегляд програм навчальних дисциплін, особливо прикладного характеру, які часто-густо не відповідають сучасним потребам виробництва й бізнесу. Цю проблему гостро відчуваємо в системі підвищення кваліфікації, коли не завжди можемо запропонувати виробничникам навчальний матеріал щодо застосування сучасних технологій, методик тощо.

– Практичні та семінарські заняття за методикою їх проведення потрібно переводити на технології індивідуальної роботи студентів під керівництвом викладача.

– Залишаються невирішеними питання якості проведення практик, реанімації філій кафедр на виробництві, поширення інтеграційних структур, поглиблення сумісної діяльності кафедр базового університету й інститутів, створення «кадрового агентства» та «юридичної клініки» для поглиблення практичних навичок студентів-юристів тощо.

– У цьому навчальному році необхідно пройти акредитацію за 21 спеціальністю та розпочати роботу з акредитації в наступному навчальному році ще за 16 спеціальностями.

Усе це передбачає дуже великий обсяг ініціативної, складної роботи, тож керівники всіх структурних підрозділів СумДУ повинні спрямувати весь свій організаційний потенціал на вирішення перелічених питань.

НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Розвиток наукових досліджень є і надалі буде головною домінантою розвитку університету, адже тільки через наукову діяльність можна вийти і на нову якість підготовки фахівців, і на міжнародне визнання, і на потужний кадровий потенціал тощо. 2007 рік і за цим напрямком був успішним:

– Загальний обсяг наукових досліджень збільшився на 60% і склав близько 3,3 млн грн (мал. 3), а із завершених робіт – 2,4 млн грн. При цьому обсяг робіт, що виконувалися за госпдоговорами, державними та міжнародними грантами, збільшився на 70%. Уже маємо стартовий портфель замовлень на початок 2008 року в обсязі 1,3 млн (для порівняння 600 тис грн на 1 січня 2007-го). Зростання відбулося майже по всіх інститутах та факультетах, крім механіко-математичного. Ми потужно почали займатися проблемами енергозбереження, нарощуємо обсяги досліджень у гуманітарній сфері, маємо перспективи суттєвих обсягів робіт по Шосткинському інституту та Військовому науковому центру і в 2008 році прогнозуємо ще більш потужний результат.

– На 25% зросла кількість публікацій різного рівня (2411 за рік), і на 60% – за участю студентів (мал. 4). На 70% зросла кількість виданих монографій (мал. 1).

– Знову наші студенти переможно взяли участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт. 38 призових місць – третій показник серед усіх ВНЗ України.

– Зросла кількість організованих СумДУ наукових конференцій – 23, а в 2006 році – 17.

– Наші наукові журнали вже вийшли на рівень передплатних, підвищується їх рейтинг.

Перелік наших наукових здобутків можна продовжувати. За цими показниками –наполеглива праця як науковців, так і менеджерів науки, спрацьовує також певною мірою наша нормативна база стимулювання наукових досліджень та підготовки наукових кадрів. Тільки у звітному періоді розроблено або суттєво оновлено 7 нормативних положень, які дають змогу підвищити преміальні доплати докторам наук залежно від результатів їхньої діяльності, надавати певне фінансове забезпечення при вирішенні організаційних питань захисту дисертацій тощо.

До речі, продовжуємо приділяти підвищену увагу стимулюючим механізмам з усіх напрямків. Тільки за минулий рік розроблено 32 нових положення, а всього за останні три-чотири роки – більше 150. Завдання керівників усіх рівнів більш ефективно використовувати ці механізми. На жаль, значна кількість кафедр має недостатньо високу наукову активність, наслідком чого є малозначущість або взагалі відсутність результатів. Тут приховані неабиякі резерви для активізації наукової діяльності. Про це нещодавно йшлося під час звітів деканів. До тих самих висновків спонукає й аналіз активності кафедр у міжнародній діяльності, про що також говорилося на зборах колективів факультетів.

Однак узагалі в міжнародній діяльності університет поступово набирає обертів. Про суттєве поглиблення міжнародного співробітництва в галузі інформаційних технологій та оснащення матеріальної бази вже було зазначено вище. Крім того:

– Серед господарчих наукових договорів 7 виконуються на замовлення іноземних фірм та міжнародних фондів.

– З 6 до 14 збільшилася кількість конференцій зі статусом міжнародних, які проведені на базі СумДУ, і з 14 до 38 (в 2,7 раза) – кількість конференцій за кордоном, у яких брали участь наші співробітники.

– Кількість індивідуальних і загальноуніверситетських міжнародних грантів – 12 (ще кілька років то-

Закінчення на 4-й стор.

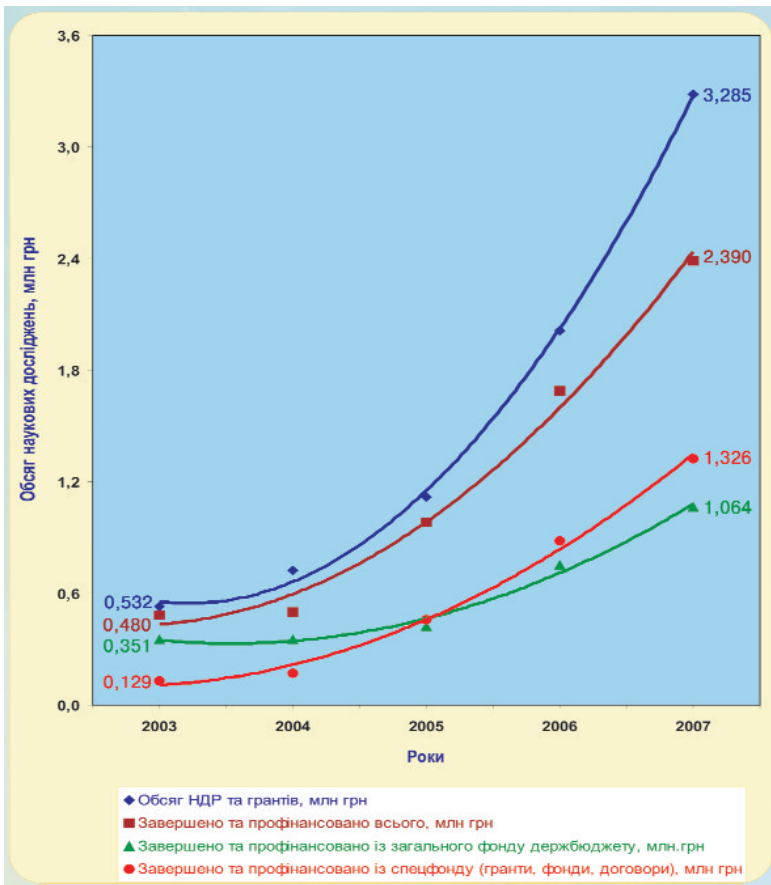

Мал. 3

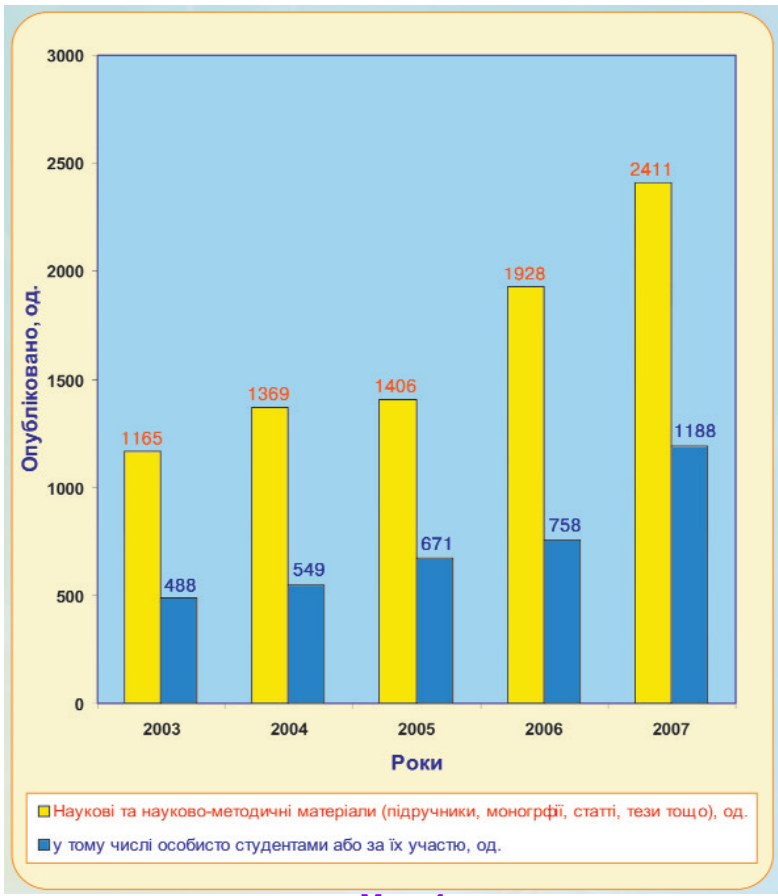

Мал. 4

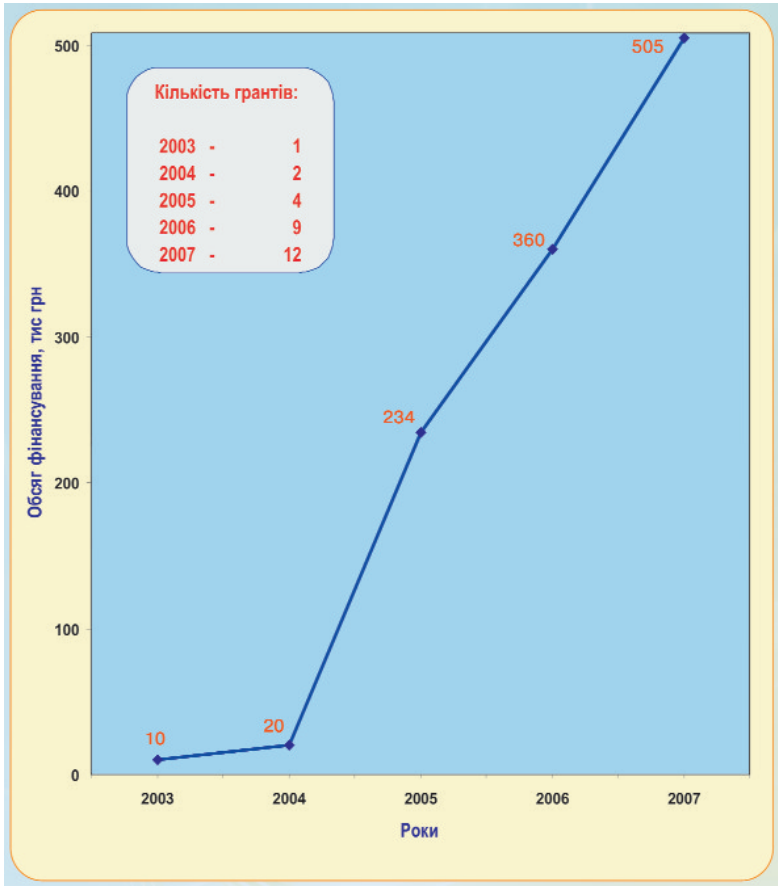

Мал. 5

І СЛОВОМ, І ДІЛОМ

Закінчення. Початок на 3-4 стор.

му – 1–2), а обсяг їх фінансування становить уже більше ніж 500 тис. грн на рік (мал. 5).

– Про зростання нашої міжнародної активності свідчить і збільшення відряджень за кордон на 56% у порівнянні з 2006 роком (витрачено близько 300 тис. грн із коштів університету й більше 100 тис. грн із інших джерел).

– Успіхом є опублікування видавництвом «Спрінгер» монографії проф. Л.А. Фільштинського й вихід колективного міжнародного підручника факультету економіки та менеджменту за участю науковців із 15 країн. Однак загальна кількість публікацій наших університетівців у іноземних виданнях зростає повільно.

– У 2007 році укладено ще 8 до 22 вже існуючих угод з університетами Німеччини, Австрії, Польщі, Росії. Хоча абсолютний показник ще й незначний, але на 80% збільшилось і стажування студентів та аспірантів за кордоном.

– Неабияким успіхом є потужна динаміка збільшення кількості іноземних студентів – до 519, що на 44% більше, ніж у 2006 році (мал. 6). Вони представляють 47 країн світу із Західної та Східної Європи, Близького Сходу, Південно-Східної та Східної Азії, Африки, Латинської Америки.

– Факультет підвищення кваліфікації вже завершує роботу з організації стажування слухачів у Німецькій Академії Менеджменту. Необхідно опанувати технології навчання у співробітництві з іноземними партнерами з виданням так званих «подвійних» дипломів, докласти максимум зусиль для радикального збільшення загальноуніверситетських міжнародних грантів, а також з патентування наших науково-технічних розробок в Україні та за кордоном з метою їх подальшої реалізації.

ПОЗАНАВЧАЛЬНА ТА ВИХОВНА РОБОТА

У звітному році, як і в попередні, вона проводилася системно, масштабно, за різноманітними формами та багатьма складовими. Є й тут певні здобутки:

– Кількість масових заходів майже дорівнює кількості днів у календарному році. Задіяно в них близько 4 тис. школярів, що вдвічі більше, ніж рік тому.

– Суттєво підвищився рівень художньої самодіяльності, якіснішими стали концертні програми, зросла кількість студентів у гуртках, маємо успіхи команд КВН, обладнано новою сучасною світлотехнічною апаратурою актову залу тощо.

– Чимало студентів бере участь у волонтерському русі, організовуються благодійні акції, ведеться гуманітарна робота в інтернатних закладах. СумДУ став переможцем міжнародного конкурсу волонтерських проектів; такі поважні організації, як «Міжнародна Федерація Миру» та «Служба Миру», надали керівнику наших волонтерів Н. Гордієнко диплом вищої категорії, а двом студентам – дипломи з присвоєнням статусу Послів Миру.

Університет став переможцем обласного конкурсу з організації спортивно-масової роботи, виграв міську спартакіаду, поділив перше місце з інститутом фізкультури в обласній універсіаді.

До 26-ти збільшилася кількість видів спорту, які ми культивуємо, і майже на 10% – кількість студентів у спортивних секціях, а школярів – більше ніж на 20%.

– Наша футзальна команда знову стала чемпіоном України серед вишів і посіла 4-те місце в студентському чемпіонаті Європи. Волейболісти перейшли вже у вищу лігу першості України.

– Десять студентів є членами збірних команд України з різних видів спорту, а студент фізтеху О. Малушин став чемпіоном та рекордсменом світу зі стрільби з лука.

Усе це, як і наші успіхи з інших напрямів діяльності, сприяє і зростанню позитивного іміджу університету, і профорієнтаційній роботі тощо. За минулий рік у засобах масової інформації діяльність СумДУ висвітлювалася близько 300 разів, а кількість відвідувань університетського сайту становила близько 110 тисяч із 108 країн світу!

Необхідно відзначити як позитивну й конструктивну роботу, і більш активну участь у загальноуніверситетських справах органів студентської профспілки та студентського самоврядування. У той же час останні потребують більш масового залучення до неї студентів, поширення клубно-студійних, інших форм студентського спілкування, залучення позабазових структурних підрозділів.

ЗНАЧНА УВАГА, ЯК І В ПОПЕРЕДНІ РОКИ, ПРИДІЛЯЛАСЯ ПОЛІПШЕННЮ МАТЕРІАЛЬНОЇ БАЗИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДПОВІДНИХ УМОВ НАВЧАННЯ ТА ПРАЦІ. А САМЕ:

– Успіхом є відновлення після 14-річної перерви будівництва нового корпусу з виділенням 2,7 млн грн бюджетного фінансування. Функції замовника університет перебрав на себе від обласного УКСа, при цьому на ті самі кошти виконали робіт на 250 тис. більше, ніж планувалося, а також на 100 тис. грн – у рахунок фінансування вже 2008 року.

– Також значущим є виділення бюджетних коштів у обсязі 2 млн грн Шосткинському інституту на реконструкцію під навчальний корпус будівлі, яку передає «Свема» на наш баланс.

– Проведений значний обсяг ремонтних робіт власними силами, що дало економію близько 2 млн грн (якби залучалися будівельні організації зі сторони, то витратили б 7 млн грн, а так – суттєво менше).

– Відремонтовано 225 приміщень, коридори перших поверхів корпусів «М», «ЕТ» й лабораторних, двоповерховий хол бібліотеки, замінені 2 ліфти вартістю 600 тис. грн, ведуться ремонти фасадів басейну та корпусу «М».

– Облаштована автопарковка біля корпусу «М», зведені паркани на території Медичного інституту та декоративний по вулиці Миру. Приводимо до цивілізованого вигляду всю територію.

– Масштаби робіт підтверджуються близько 10 тис. м кв. стін та підлог, облаштованих плиткою, пластиком, ламінатом, підвісних стель, а також установленням 1000 м кв. металопластикових вікон, 320 дверей, більше 1000 світильників, виготовленням близько 900 одиниць меблів.

Плани 2008 року, враховуючи 60-річчя університету, яке святкуватимем у вересні, ще більш напружені. Це – ремонт фасадів, заміна ще 2-х ліфтів, придбання автобуса, розширення виробничих можливостей меблевої дільниці, заміна АТС. Необхідно облаштувати музей у бібліотеці, оновити актову залу, побудувати стадіон для лучників, які вийшли за майстерністю вже на міжнародний рівень, провести значний обсяг робіт з естетизації приміщень. Останнє передбачає облаштування стендів типу «Кращі студенти», «Наші випускники – наша гордість», демонстрування наукових та інших здобутків кафедри, факультету тощо.

У 2007 році вдалося суттєво зменшити напругу щодо забезпечення студентів місцями в гуртожитках. За рахунок передислокації кафедри «Перекладу» з гуртожитку № 3 в корпус «ЕТ», створення нових кімнат у гуртожитку машинобудівного коледжу, оренди частини гуртожитку в професійному ліцеї та облаштування проживання у гуртожитку № 1 загальна кількість місць для студентів денної форми збільшилася на 200. Також забезпечено проживання інтернів та певної кількості студентів-заочників.

Приділялася постійна увага й поліпшенню обслуговування в комплексі громадського харчування. Вдалося втримати на припустимому рівні ціни, встановили додаткову лінію роздачі у центральній їдальні. До 20% збільшився у фізичних обсягах товарообіг, зростання виробництва власними силами становило 57% і на 40% збільшилась кількість відвідувань.

Питання соціально-орієнтованого змісту були, є і будуть у центрі уваги ректорату, про що свідчать і такі факти:

– Заробітна плата й стипендія, незважаючи на їх підвищення, як і відпускні та оздоровчі, виплачувалися своєчасно і в повному обсязі.

– Уперше введені премія педагогічним працівникам рівня зав. лабораторіями за підсумками року та премія всім співробітникам до Травневих свят. Тепер таких умовно-обов'язкових регулярних премій – чотири (крім зазначеної – ще до 8 Березня, до Дня працівників освіти та Новорічних свят), а також є премії до окремих професійних свят, ювілейні тощо. Крім цього, тільки із субрахунків підрозділів виплачено преміями близько 740 тис. грн, що на 30% більше рівня 2006 року.

– Як матеріальна допомога виплачено співробітникам близько 150 тис. грн, студентам – 175 тис. грн, а на забезпечення студентів-сиріт тільки за минулий семестр згідно з вимогами законодавства – більше 100 тис. грн.

– Разом із профспілковими організаціями співробітників та студентів, і передусім завдяки їх активній роботі, вирішені майже всі питання оздоровлення.

Реалізація більшості із зазначених у доповіді питань значною мірою визначалася фінансовим станом університету, який можна охарактеризувати як стабільний унаслідок реалізації відповідних механізмів фінансово-господарської діяльності, системної роботи щодо збільшення надходжень та раціонального використання коштів.

У цілому фінансування комплексу університету за рік збільшилося на 43% і становило 94,5 млн грн, з них половина – власні надходження (по базовому ВНЗ – 55%). Фонд оплати праці за рік по базовому навчальному закладу зріс на 34%, в тому числі по власних коштах на 40%, які на 26% перебільшують бюджетний фонд оплати праці, що теж підтверджує соціальну спрямованість фінансової політики СумДУ.

Додатково профінансовано нашими партнерами та з інших джерел ще близько 900 тис. грн на заходи виховної роботи, спортивні та молодіжні програми, а також безпосередньо на рахунок надійшло 310 тис. грн спонсорської допомоги, із них тільки 51 тис. грн (і це дуже мало) за ініціативою кафедр та факультетів. Суттєво збільшилося надходження від поширення платних послуг бібліотеки, видавництва, відділу міжнародних зв'язків, спортивного та студентського клубів, навчальних центрів кафедр електроенергетики, технічної теплофізики та гідроаеромеханіки, інформатики, іноземних мов та германської філології.

Фінансовий стан дозволив спрямувати на субрахунки структурних підрозділів базового ВНЗ 2,3 млн грн, що на 32% більше, ніж тогоріч. Це дозволило продовжити реалізацію нашої політики, спрямованої на поліпшення матеріальної бази кафедр та факультетів, додаткове матеріальне стимулювання співробітників, вирішення поточних завдань, фінансування наукової діяльності (на наукові відрядження з коштів субрахунків витрачено 260 тис. грн).

У той же час є проблеми з раціональною витратою коштів субрахунків, збільшення надходжень на них за рахунок власної ініціативи.

Узагалі кошторис, узгоджений на минулій конференції, перевиконано за всіма статтями, які визначають розвиток СумДУ й вирішення соціальних питань (крім надходжень на статтю матеріальної допомоги та заохочення стипендіального фонду). За результатами численних перевірок відповідними органами нашої фінансово-господарської діяльності у 2007 році суттєвих зауважень, штрафних санкцій не було.

ЗАГАЛЬНИЙ ПІДСУМОК

2007-й став роком, у якому університет упевнено позиціював себе успішним навчальним закладом, що динамічно розвивається. Але хочеться більшого. Не задовольняє, зокрема, рівень оплати праці, є бажання нарощувати обсяги ремонтних робіт, зміцнювати матеріально-технічну базу тощо. Втім, як би не хотілося швидко вирішити найболючі питання, мусимо дотримуватися балансу інтересів. Тільки така позиція забезпечить всебічний розвиток. Бо що б і як не робили, а завжди чогось та не вистачатиме, чимось усе одно будемо незадоволені.

2008 рік несе не лише надії на краще, а й чималу тривогу, певні ризики. На жаль, треба передбачати вірогідність зменшення прийому на перший курс денної і особливо заочної форм навчання внаслідок істотних змін в умовах прийому. У свою чергу, це погрожує зменшенням фінансових надходжень та обсягів навчального навантаження. Крім того, директивне підвищення розмірів оплати праці й стипендій також може призвести до зменшення наших фінансових можливостей щодо забезпеченню статутної діяльності.

Уже в минулому році частка заробітної плати й комунальних платежів наблизилася у власних витратах до 80%, а за коштами від держави ще суттєво більше.

Ректорат відпрацьовує певні противаги цим тенденціям. У той же час і до формування пропозицій щодо планових показників витрат спецкоштів на 2008 рік за найбільш вагомими складовими підходимо виважено.

Шановні колеги! Ще раз зазначу, що вся наведена позитивна динаміка розвитку, великий обсяг проведеної роботи, певні успіхи стали можливими тільки завдяки зусиллям усього колективу СумДУ. Попри незаперечні досягнення не маємо права на самозаспокоєння, переоцінку загального стану справ. Чимало з того, що хотілося здійснити, не вдалося або тільки розпочато. Однак впевнений, що можемо збільшити оберти, стати більш наполегливими у виконанні поставлених завдань, творчо працювати на досягнення вагомих результатів. Сподіваюся, що й студентський актив знайде резерви для відповідного посилення своєї роботи.

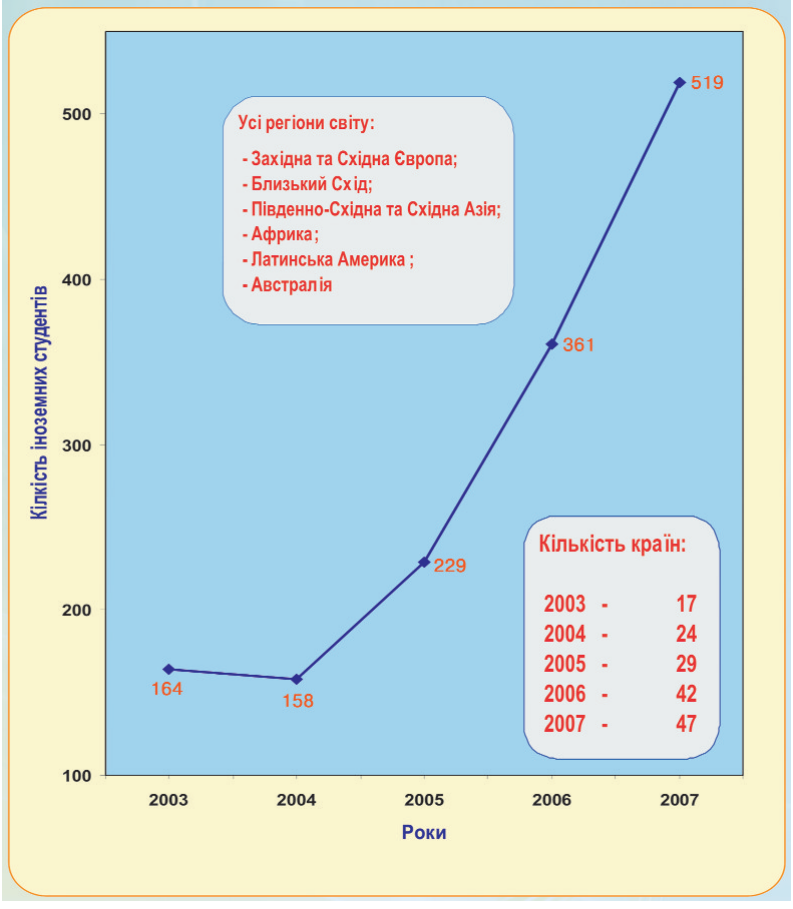

Мал. 6

З ТУРБОТОЮ ПРО ЛЮДЕЙ

На X звітній профспілковій конференції центральною подією, безперечно, була доповідь голови профкому СумДУ В.О.Боровик, яка підкреслила, що головним завданням профкому був, є і надалі буде соціальний захист працівників університету, і зробила детальний аналіз виконання колективного договору за 2007 рік.

Активну діяльність профкому СумДУ підтверджують не лише наведені вище цифри. У постановах Пленуму ОК та ЦК профспілки наш університет названий найбільш рейтинговим в області, а система оплати та стимулювання праці досить демократичною. Позитивно висвітлені й інші моменти (умови праці, соціальна сфера). Але, як зазначила доповідач, заспокоюватися профспілкам рано, адже прийняття Держбюджету на 2008 рік фактично виключає п. 12-15 ст. 57 Закону «Про освіту», нівелює ст. 13 Закону «Про оплату праці». Тому зараз ведеться активна робота на всіх рівнях від первинки до ЦК профспілки, щоб зняти ці непорозуміння при перегляді Держбюджету 2008 року в І кв., (у 2007 році аналогічна ситуація була зі ст. 44 Закону «Про профспілки» – відрахування 0,3% , обмеження були визнані як неконституційні й зняті). Тож голова профкому досить детально проінформувала про перипетії цієї боротьби. Насамкінець зачитала звернення, з яким ЦК галузевої профспілки звернувся до Президента України, Кабміну, міністра освіти та науки України.

Звісно, йшлося в доповіді й про зміни та доповнення до колективного договору 2008 року. Зокрема, передбачається взяти під постійний контроль виконання пунктів, що передбачають створення студентської поліклініки та обслуговування працівників університету силами спеціалістів нашого Медичного інституту; пошук бази відпочинку СумДУ на території області, придбання автобуса, кредитування житла для університетівців тощо.

Найдетальніше доповідач проаналізувала роботу комісії з питань охорони праці. Зазначила, що питання охорони, безпеки та умов праці, як і трудової дисципліни, широко відображені у колективному договорі та його додатках, а деякі знаходять своє втілення й у наказах ректора. Проінформувала присутніх, що за відсутності близько півтора року начальника відділу охорони праці нарікань з боку профкому щодо роботи цієї структури більш ніж достатньо. Останнім часом, наприклад, вкрай поверхово було проведено розслідування нещасного випадку зі сторожем відділу охорони В.Я. Яковенком. І лише принципова й об'єктивна позиція профкому дала можливість та підстави кваліфікувати подію так, що її наслідки не заплямували добре ім'я університету.

Роботу згаданого відділу, на думку В. О. Боровик, треба кардинально поліпшувати, як і роботу громадських інспекторів з охорони праці всіх рівнів. Для цього розроблено низку відповідних положень, які дають механізми для створення й продуктивної роботи єдиної, структурованої від профгруп кафедр і до профкому університету, системи контролю за охороною праці в СумДУ.

Особливу увагу доповідач акцентувала на культурно-масовій роботі, яка починається з Новорічних свят для дітей, онуків (500 квитків + подарунки) та працівників університету (понад 700 чоловік на вечорах – дотація від профкому по 20 грн кожному + подарунок), далі – вшанування ветеранів війни й праці СумДУ 23 лютого й на Травневі свята, 8 Березня, культпоходи в театри (за минулий рік – 8), а також фестиваль класичної музики Бах-фест, поїздки по гриби, до монастирів тощо. Витрати профкому на культурно-масову роботу становили близько 52 тис. грн.

Згадані в доповіді й теми оздоровлення, на яке профкомом спільно з адміністрацією витрачено 50 тис. грн. Щодо останньої, то доповідач звернулася до деканів факультетів, а особливо їх заступників зі спортивної роботи, працівників кафедр фізичного виховання та спортклубу більш активно допомагати в проведенні Спартакіади здоров'я. Нагадала, що завдяки профкому в університетівців є можливість двічі на тиждень поплавати в басейні, позайматися в інших секціях, познайомити своїх дітей з університетом через заняття в тих чи інших спортивних секціях.

Проінформувала доповідач і про те, яку діяльність здійснює профком у сфері пенсійного забезпечення, тарифів, громадського транспорту тощо.

Усе згадане вище дозволило нашій профспілці вибороти звання кращої в області серед ВНЗ, а зараз матеріали передані на участь у Всеукраїнському конкурсі на кращу первинну профспілкову організацію профспілки працівників освіти і науки України.

(Постанова конференції – на сайті профкому СумДУ).

З окрема, звітувала про те, які положення та пункти колективного договору виконані за звітний період. Надавалася додаткова відпустка за ненормований робочий день (62 університетівцям на 73500 грн), продовжувалося преміювання як допоміжного персоналу, так і педагогічних працівників, згідно з положенням, розробленим з ініціативи профкому (33 осіб отримали 16 тисяч 310 грн), виплачувалися доплати й надбавки за вчені ступені та звання (1 млн 450 тис. грн), а також доплати за суміщення обов'язків, роботу в шкідливих умовах та нічний час тощо (500 тис. грн). На матеріальну допомогу, оздоровлення, пільги на навчання й інші передбачені виплати витрачені також значні кошти. Усього ж ціна колективного договору в 2007 році становить близько 7 млн 500 тис. грн.

Звітувала доповідач і стосовно невиконаних або недовиконаних пунктів. Так, у 2007 році з різних причин не проводився медичний огляд, передбачений додатком «Р» до колективного договору; не проводився постійно, а лише епізодично семінар із правових питань; повільно йде створення об'єднаної громадської інспекції з охорони праці; не організовано навчання з охорони праці; почала діяти студентська поліклініка (працює здоровпункт, в якому діють кабінети фізіотерапевтичний, маніпуляційний, терапевтичний, фельдшерський, функціональної діагностики, працює денний стаціонар на 6 ліжок), та необхідно активно проводити роботу з обслуговування університетівців спеціалістами Медичного інституту.

Досить детально проаналізувала голова профкому роботу комплексу громадського харчування СумДУ, в якому за 2007 рік товарообіг збільшився на 20 %, а кількість відвідувань – на 40 %. Підкреслила, що всі питання, пов'язані з цим комплексом, перебувають на постійному контролі соціально-побутової комісії профкому.

НОВИННИМ РЯДКОМ

На кафедрі матеріалознавства відбулася традиційна посвята студентів-першокурсників. Дійство супроводжувалося концертом, мету якого можна назвати класичною: згуртувати майбутніх фахівців у дружню міцну родину, зацікавити та переконати «наново прибулих» у правильності їхнього вибору. Організаторську ініціативу виявили третьокурсники, проте участь із задоволенням брали й молодші, й старші студенти.

Між веселими пісенно-танцювальними номерами вручали жартівливу заліковку переконливого розміру з чудовими оцінками – такий собі ритуал «закликання до відмінного навчання». Новоспечених матеріалознавців вітали шановні гості, серед яких успішні працівники галузі, випускники кафедри, а саме: Г.В. Палієнко (гол. металург СНВО ім. Фрунзе), В.Л. Квак (зав. відділу ливарного виробництва чорних і кольорових металів), О.М. Заєць (нач. УЗЛ Насосн.), староста МТ-01 А.В. Мойсеєнко, В.Г. Вівдиченко (викладач технологій конструкційних матеріалів та металознавства) та ін.

Свято поєдналося з іще однією не менш визначною подією для інженерів: екс-староста МТ-шників, випускник Олександр Пляхтур склав повноваження, а його місце посів кращий профгрупорг машколеджу Олександр Соцков (МТ- 3 курс). Церемонія завершилася ритуальними танцями в їдальні, що остаточно затвердило новобранців як повноправних членів родини МТ-хівців.

Анастасія КОТЛЯР, група ЖТ-72.

*

Наприкінці минулого року в обласній науковій бібліотеці відбулася презентація книги Б. Чернякова «Микола Лукаш: бібліографічний довідник. 1953–2005». Видання побачило світ завдяки фінансовому сприянню Українського наукового інституту Гарвардського університету й Наукового товариства імені Т. Шевченка в Америці. Представили його присутнім столичні гості – сам автор і головний редактор книги С. Захарків. На жаль, в Україні менше дбають про пам'ять видатного нашого земляка – перекладача, поета, літературознавця й лексикографа М. Лукаша, адже з чотирьох фундаментальних видань про цю особистість три здійснено силами закордонних його прихильників.

Під час зустрічі зі студентами

Наступного дня в одній із аудиторій головного корпусу СумДУ професора Б. Чернякова й С. Захаркіна вітали студенти-журналісти першого та другого курсів. Як розповів головний редактор, кілька років поспіль Борис Іванович Черняков напружено працював над виданням, у якому вмістив близько п'яти тисяч найменувань джерел, де можна знайти інформацію про Миколу Лукаша.

Неля ІЛЬНИЦЬКА-КОЛЬГАНОВИЧ, група ЖТ-72.

*

Ще з настанням сесії почали заміну двох із чотирьох ліфтів головного корпусу університету. Студентство лише спостерігало за процесом їх встановлення, не знаючи що саме і як відбувається. Пролити світло на подію допоміг проректор з АГЧ АНАТОЛІЙ ПОЛОЖІЙ. Він розповів, що заміну старих ліфтів здійснили з причини закінчення терміну їх експлуатації, який становив 25 років. Використовувати їх надалі з інтенсивністю «великої перерви» було б небезпечно. Замінили повністю все – від двигуна до кабіни, хіба що шахти старі лишили.

Що цікавого в нових ліфтах? Світлодіодний «запобіжник», що блокує закриття дверей, якщо між ними стоїть людина. Кабіна прикрашена оригінальними дзеркалами, має зручну панель кнопок. На першому поверсі два симпатичні цифрові дисплеї, що вказують на положення ліфта в даний час. Привезли ліфти з Білорусі. Їх надійність і безпечність гарантувала державна комісія: завантажили кабіну потрібною вагою та всіляко перевіряли показники (швидкість, міцність тощо). Новенькі підйомники «влетіли в копієчку» університету – 593 тисячі гривень, так що, шановні студенти, хочу закликати – бережімо їх! Бо інакше будемо ходити пішки. І не виключено, що аж на 14-й поверх. Уявили?

Антон КОЗИНЦЕВ, група ЖТ-????.

*

Кожного січня в Сочі проходить фестиваль команд КВК, який дає можливість учасникам різних країн світу показати свої творчі здібності та розподілити між собою КВіКівські Ліги.

Заяв на участь у першому турі, який проходив 4 дні, було подано від більше ніж 500 команд з 11 країн світу. Збірна СумДУ виступала на другий день першого туру 234-ою. На жаль, але до гала-концерту ми не пробилися, а отже й Вища Українська Ліга нам не світить. Усе ж є й приємний підсумок: за результатами Сочінського фестивалю команду КВК СумДУ «Тіке_Тіхо» запрошено до Слобожанської Ліги та до російських: Ліга «Старт» м. Воронеж та Рязанська Ліга.

Бажання виступати в зовсім нових для сумчан Лігах є, але знову ж-таки – Україна не зможе спостерігати й бути в курсі їх жартівливих справ, адже ці Ліги не транслюються на українських телеканалах, тому питання участі в них до кінця не вирішено...

Світлана ПОЛОЖІЙ.

НОВИНИ ВІД СТУД-ПРОФКОМУ

Сумська міська рада V скликання XVI сесії винесла рішення, відповідно до якого з 1 січня до 31 грудня 2008 року вартість проїзного квитка в міському електротранспорті для студентів, які навчаються за рахунок бюджетного фінансування, становитиме 13 грн. Для отримання квитка необхідно подати до студентського профкому довідку про середньомісячний дохід сім'ї, який не повинен перевищувати прожиткового мінімуму на одного члена сім'ї в розрахунку на місяць.

*

У драматичному театрі імені М. Щепкіна 28 лютого 2008 року команди КВК із Сум та області, інших обласних центрів розіграють «Кубок губернатора». Змагатимуться жартівники вищих навчальних закладів нашого міста, а також команди з Глухова, Конотопа, Харкова. Початок о 18.00. Усі бажаючі побачити «дійство» на власні очі можуть придбати квитки в студентському профкомі – аудиторія Г-404.

■ ДОВІДКОВЕ БЮРО

ЗНАЙОМИЙ НЕЗНАЙОМЕЦЬ

Кажуть, що з півстоліття тому в Україні часто згадували італійське місто Болонь із тієї причини, що дуже модними стали плащі з тканини, що мала таку саму назву. Сьогодні її згадують також часто, але не з причини модного одягу, а у зв'язку з кардинальними змінами у вітчизняній освіті. Вже чимало наших студентів відчуло їх на собі, хоча мало хто з нас знає, а що ж таке Болонський процес, яка його історія? *Отже…*

КОРОТКО ПРО СУТЬ

Дати вичерпну відповідь на згадані запитання – досить складно, незважаючи на те, що існує офіційне визначення: «Болонський процес (БП) – це процес європейських реформ, що спрямований на створення спільної Зони європейської вищої освіти до 2010 року». Але воно фактично нічого не визначає. Процес не є чітко структурованим і проводиться 45 країнами у співпраці з численними міжнародними організаціями, включаючи й Раду Європи.

Одним з основних завдань є реорганізація освітніх систем європейських країн таким чином, щоб учасники освітнього процесу могли спокійно переїжджати з однієї країну до іншої з метою подальшого навчання чи працевлаштування. Інші важливі завдання: підвищення конкурентоспроможності європейської системи науки й вищої освіти у світовому вимірі та підвищення ролі цієї системи в суспільних перетвореннях. У принципі, досить благородні, хоча й досить амбіційні цілі.

Юридично БП заснований на міжурядовій угоді. Міністрами, відповідальними за вищу освіту у своїх країнах, підписано декілька документів, проте вони не є офіційно об'єднувальними. Фактично він не передбачає створення ідентичних систем вищої освіти в європейських країнах. Скоріше навпаки, йдеться про підтримку балансу між несхожістю та єдністю.

ЕКСКУРС В ІСТОРІЮ

Ще в 1954 році підписано Європейську культурну конвенцію. Ідеї освітньо-культурного об'єднання європейських країн загалом та університетів зокрема отримали своє продовження у Великій хартії університетів. Створення останньої досить цікаве тим, що створена не політиками, а науковцями. На сьогодні до неї приєдналося 515 університетів, серед яких – 14 українських (КНУ ім. Т. Шевченка не входить).

А офіційно Болонський процес розпочався у 1999 році з підписання 19 липня представниками 21 країни в Болоні декларації, яка передбачає:

– прийняття загальної системи порівнюваних вчених ступенів, у тому числі через затвердження Додатку до диплома;

– запровадження в усіх країнах двох циклів навчання: студентського – не менше трьох років, післядипломного – не менше двох років;

– введення системи кредитів ECTS;

–сприяння європейському співробітництву щодо забезпечення якості освіти,

– розробку критеріїв та методів оцінки якості;

– усунення перешкод на шляху мобільності студентів та викладачів.

Пізніше проведено декілька більш широких міжнародних зустрічей, на яких уточнювалися цілі, конкретизувалися методи їх досягнення. 19 травня 2005 року на Бергенській конференції до БП приєдналася й Україна.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ОРГАНІЗАЦІЯ

Існує три рівні організації Болонського процесу: міжнародний, національний, інституційний.

Основним елементом міжнародного є конференція міністрів освіти, яка проводиться кожні два роки, щоб оцінити прогрес та встановити принципи та пріоритети на черговий період.

На рівні національному здебільшого задіяні уряд, ректори університетів, студентські спілки й навіть (у деяких випадках) страхові агенції, роботодавці. Більшість країн–учасниць уже виконала свою функцію на цьому рівні – змінили законодавство відповідно до цілей БП. Деякі країни ввели Європейську кредитно-трансферну систему (ECTS).

На інституційному рівні задіяні адміністрації закладів вищої освіти, факультети й відділення, студенти, викладацький склад. Пріоритети різняться залежно від країни та закладу. Варто зазначити, що цей рівень найважливіший, адже саме на ньому й виникають основні проблеми. Як у постановці завдань, так і в їх виконанні.

Європейська кредитно-трансферна система (ECTS) – це система, яка створена для забезпечення єдиної міждержавної процедури виміру й порівняння результатів навчання студентів, а також для забезпечення мобільності студентів, спрощення розуміння й порівняння навчальних програм. Вона базується на тому принципі, що студент стаціонару за навчальний рік повинен отримати 60 кредитів. Останні ж можна отримати лише при успішному виконанні роботи, передбаченої навчальним планом (на перший погляд, так само, як і в традиційній системі). Але під успішним виконанням розуміють відвідування лекцій, семінарів, самостійних та індивідуальних занять, підготовку власних проектів, складання іспитів. (Причому саме в такому порядку важливості.)

Оцінка за шкалою ECTS майже не відрізняється від добре відомої нам «п'ятибальної». Приблизний опис оцінок такий: A (відмінно) – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок; B (дуже добре) – вище середнього рівня з кількома помилками; C (добре) – в загальному правильна робота з певною кількістю значних помилок; D (задовільно) – непогано, але зі значною кількістю недоліків; E (достатньо) – виконання задовольняє мінімальні критерії; FX і F (незадовільно) – «з правом перездачі» і «без права перездачі, необхідність повторного курсу».

БОЛОНСЬКИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Варто згадати наказ МОН № 49 від 23.01.2004 р. «Про затвердження Програми дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України на 2004-2005 роки». У Програмі дій для «…розширення індивідуальних свобод особи…» пропонують ввести в українську освіту приблизно половину принципів Болонської декларації, на першому місці серед яких стоїть «…постійне навчання впродовж усього життя…». У Плані заходів до згаданого наказу є дуже цікавий пункт: «Провести педагогічний експеримент щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу на основі критеріїв ECTS та тестування у вищих навчальних закладах». У Тимчасовому положенні до того самого наказу сформульовані основні умови експерименту, серед яких: формування індивідуального навчального плану студента (Нормативні [обов'язкові] змістові модулі + Вибіркові змістові модулі);

– зарахування змістових модулів (дисциплін), включених в індивідуальний навчальний план, здійснюється за результатами певного виду контролю якості освіти студента протягом навчального року, як правило, без організації екзаменаційних сесій.

Уже на цьому (національному) рівні організації БП варто відмітити цікаву «еволюцію» цілей і методів у порівнянні з міжнародними. Хоча деякі нововведення й з'являються, має місце тенденція до максимального пристосовування Болонської системи освіти до української шляхом «правильного» розуміння певних термінів.

ПОГЛЯД СТУДЕНТА. ПОЗИТИВНІ Й НЕГАТИВНІ СТОРОНИ ПРОЦЕСУ

Основною претензією до нашого міністерства освіти серед небайдужих студентів було й є те, що думкою студентства щодо кардинальних змін у їх навчанні так ніхто й не поцікавився, попри всі розмови про демократію, права особистості тощо. А от стосовно самих змін небайдужих студентів можна розподілити на дві групи: «ті, хто ходить на пари й не вчиться» й «ті, хто не ходить на пари і вчиться».

Студентам першої групи зміни подобаються. Вони й раніше на пари ходили, регулярно д/з робили. А тепер тільки за це можна «п'ять» отримати. А от студентам іншої групи – навпаки. Вони все життя навчаються в гуртожитку, але в кращому випадку їм за це світить тверде «чотири». Представники цієї групи часто також звертають увагу на такий негативний момент, як велика завантаженість викладачів унаслідок великої кількості домашніх завдань. А от із приводу того, чому перша група у «виграші», варто подумати окремо.

Підготувала
Ірина СОРОКА,
група ЖТ-71.

■ КАФЕДРА

А ВСЕ-ТАКИ… ВИКЛАДАЧ!

Кардинальна реформація європейських систем освіти породжена вимогами сучасного життя з його шаленим темпом та глобальними змінами. Учасники Болонської декларації зобов'язалися забезпечити сумірність систем освіти різних країн, але аж ніяк не уніфікувати їх. Як відомо, модель додатку до диплома, розроблена Європейською комісією, Радою Європи і ЮНЕСКО/SEPES, передбачає, між іншим, відомості про місце й роль окремого фаху в загальній структурі освітньої системи країни. Без цього диплом вважається недійсним.

На мою думку, наше завдання, тобто України загалом і СумДУ зокрема, знайти компромісне рішення, яке б відповідало вимогам Болонської декларації й не руйнувало власних, національних здобутків у освітній сфері.

Не можна порівнювати вітчизняну й європейську системи за принципом «краще-гірше». У кожній країні століттями створювалася властива їй модель освіти. Я не проти інтеграції української системи освіти в європейський освітній простір, яка забезпечить академічну мобільність, конкурентоспроможність наших студентів, створить сприятливіші умови для іноземних студентів у нашій країні. А от підходи й шляхи реалізації цієї інтеграції особисто в мене викликають тривогу.

Очевидно, що зміни, пов'язані з упровадженням Болонського процесу, тягнуть за собою глибоку реформу української (фактично радянської) освітньої системи, по суті розробку нової концепції освіти, оскільки різко змінюється позиція двох основних суб'єктів навчального процесу – студента й викладача. З одного боку, більше простору для самовираження має студент, а з іншого, менше – для безпосереднього його спілкування з компетентним викладачем. Звідси випливає, що кредитно-модульна система, про яку так багато говориться, лише один із елементів цієї реформи, до того ж – не головний.

Навчальний план вимагає від студентів напруженої щоденної самостійної роботи, а від викладача – її регулювання, об'єктивного контролю, розробки критеріїв, тестів, регламентів, написання «методичок», посібників, підручників тощо. Студент має право точно знати свої зобов'язання, порядок звітності, завдання, норми та критерії їх виконання. Кожен модуль чи семестр повинен закінчуватися набуттям певної сукупності знань, умінь, навиків та досвіду.

Відтак перед викладачем постає ціла низка проблем, його діяльність набуває нових обрисів: треба оволодівати новою методикою, стилем викладання, випрацьовувати нові концептуальні підходи. До того ж, саме педагогу держава надала привілею – від її імені виступати контролером якості підготовки фахівця, визначати професіональний рівень випускника, тобто готовності до конкурування на світовому ринку праці.

Отже, стрижнем, ядром нової концепції освіти залишається викладач, якому постійно треба вдосконалювати науково-методичний рівень, аби не втратити свою компетенцію. Чи не існує загрози, що під тиском різного роду новацій, обставин, грандіозних планів та паперових стосів проблема особистості викладача знівелюється? Чи гарантує нова система у тому вигляді, в якому сьогодні впроваджується, пріоритет кафедр, а не, безумовно, важливим, і все ж таки допоміжним службам. Останні покликані працювати на кафедри, а не навпаки. Бо саме професорсько-викладацький склад визначає статус навчального закладу й дає підстави для здійснення ліцензійних та акредитаційних заходів.

Зрозуміло, відмінити чи ігнорувати формальні критерії Болонської декларації не в компетенції ні міністерства, ні керівництва університету, проте врахувати специфіку кожної окремої спеціальності, за якою готуються фахівці в СумДУ, – справа честі.

Намагання втиснути всі, понад 50, спеціальностей, в один-єдиний регламент – це шлях до саморуйнації. Я не бачу об'єктивних причин взаємозалежності балів і кредитів. Варто створити оптимальну шкалу оцінювання якості знань, до якої можна залучити різні чинники, зокрема коефіцієнт значущості тієї чи іншої дисципліни, і на статистичному рівні збільшувати чи зменшувати кількісні показники, а не вводити багатонадцять варіантів оцінювання, що заплутує студента, ускладнює роботу викладача, позбавляє систему контролю якості знань та й увесь навчальний процес прозорості й ясності.

О. Г. ТКАЧЕНКО,
доктор філологічних наук,
завідувач кафедри журналістики
та філології.

■ КАФЕДРА

СТАВИТИ КРАПКУ РАНО

Сьогодні організація навчального процесу і, зокрема, впровадження кредитно-модульної системи (КМС) викликає чимало нарікань як з боку викладачів, так і студентів. Трирічний досвід роботи кафедри за принципами КМС дозволяє зробити певні висновки та запропонувати певні кроки для покращення ситуації, а також закликати до обговорення тих аспектів існуючої проблеми, які викликають найбільшу занепокоєність колег.

Навряд хтось заперечить, що для університету сьогодні найважливіше завдання – збереження високого рівня підготовки фахівців, який є й надалі повинен бути основою профорієнтаційної роботи, якісного поповнення як нашого студентства, так і кадрового резерву. Проте у сфері повсякденної навчальної роботи накопичуються проблеми, затримка з вирішенням яких може призвести до зниження зазначеного рівня, загострення кризи та втрати позиції провідного університету регіону.

З нашої точки зору, основна проблема в тому, що існує дві паралельно діючі системи здійснення освітньої діяльності, які хоча й мають одну мету, але досить різні за принципами. Однак більшість викладачів сприймає одну з них, зокрема КМС, як таку, що просто передбачає дещо іншу кількість аудиторних годин та іншу систему оцінювання. Така позиція не спонукає до зміни традиційної системи роботи, звичних підходів і методик, до розроблення натомість принципово нових. І тому, як правило, все обмежується написанням формального регламенту й виставленням оцінок у межах 100-120-бальної системи. Тобто традиційна вже система просто доповнюється деякими новими, органічними для «західної» системи елементами, що не змінює її суті. А історичний досвід свідчить, що традиційну систему не можна покращити, замінивши деякі її елементи новими. Будь-яка система здатна до самовідновлення, до «перетравлення», асимілювання нових елементів.

Власне, це й відбувається при використанні КМС у нинішньому її баченні – зможемо «рапортувати», що вона впроваджена, а якість знань у результаті знижуватиметься. Є досить важливі чинники, які унеможливлюють досягнення успіху при впровадженні КМС на даному етапі, а саме:

– половинчастість у її реалізації, що призводить до відсутності зацікавленості студентів у старанній та систематичній роботі (недосконалість системи ставить у більш вигідне становище тих, хто здає заліки та інші види звітності не з першого разу, бо можна «добрати» бали пізніше, в індивідуальному порядку, що не виключає неформальних відносин із викладачем, а також «вимучування» оцінки, коли стомлений викладач ставить її, аби тільки позбутися дошкульного студента);

– інтенсивна й відповідальна робота викладача за такої системи призводить до значних перевантажень, які на сьогодні не прораховані – не стільки в годинах, скільки організаційно та методично. А людина, як відомо, у більшості випадків іде шляхом найменшого опору, тож не виключено, що бали й оцінки або ж будуть ставитися необ'єктивно, або ж викладачі працюватимуть абияк, спроквола, оскільки працювати відповідально буде і невигідно, і не престижно.

Як варіант виходу з цієї ситуації бачаться рішучі кроки в бік знищення старої системи – необхідно, щоб викладачі не мали можливості оцінювати знання суб'єктивно й довільно. Власне, КМС це й передбачає. Але тільки за умов її якісної реалізації. Сьогодні ж, коли не доопрацьована система методичного забезпечення й надто великі за кількістю студентів групи для того, щоб якісно вести прозорий контроль на заняттях, вона, швидше, провокує викладача на порушення, аніж спонукає до відповідальної та ретельної роботи. А змусити викладача працювати якісно не зможе ні ректор, ні проректор, ні декан – згори всіх проконтролювати неможливо, на рівні ж кафедри вже відсутні як вагомі аргументи, так і зацікавленість.

Логічним буде висновок, що контроль повинен іти знизу, від тих, хто найбільш зацікавлений у справедливій, об'єктивній оцінці знань, тобто з боку студентів (принаймні тієї значної частини, яка прийшла в університет вчитись, а не «перебути» кілька років заради отримання «папірця»). До речі, у цьому можна вбачати головне завдання студентського самоврядування – захист базових інтересів студента у конструктивному протистоянні з нечесним, недобросовісно працюючим викладачем, допомога в кращій організації системи, що в цілому дозволило б студентству отримувати якісні освітні послуги, що дійсно відповідають європейським стандартам.

Якщо ж мова йде про побудову нової системи відносин, то й старі форми боротьби з неякісною роботою як викладачів, так і студентів мають бути замінені. Тому викладачам слід відмовитися від звичної системи «виховання» студентів, їх умовляння, обіцянок у майбутньому покарати і т.п., бо такий варіант ставить студентів у залежність від особи, характеру, терпіння, чесності й відповідальності викладача – добрий занадто пожаліє, суворий занадто покарає, а нечесний просто використає. Поки що не маємо такої системи контролю за роботою викладачів, яка б виключала будь-яку упередженість і ставила студентів у рівні позиції.

Отже, студенти повинні боротися за свої інтереси не на мітингах чи шляхом листівок, зборів чи скарг, а по-діловому й організовано в кожному конкретному випадку. Але для цього і деканатам, і кураторському корпусу треба їх навчити таким формам роботи, як паралельний підрахунок балів, відвідувань занять і відмов відповідати, контроль за системою перездач і нарахування додаткових балів тощо). Тоді можна було б дієво контролювати викладачів на етапі виставлення оцінок і виключати будь-яку їх упередженість, що зробило б і систему оцінювання відкритою, і актуальним питання критеріїв оцінювання, яке сьогодні хвилює лише найбільш відповідальних викладачів, а зовсім не студентів. Хоча, здавалося б, передусім вони зацікавлені в якісній і відповідальній роботі викладача. Чи не тому, що будь-які неточно виписані правила, відсутність чітких критеріїв оцінки, як показує практика, вигідні не кращій частині студентів?

Як варіант принципово нового підходу до обліку роботи студентів та викладачів, а також системи оцінювання, що змусить обидві сторони працювати систематично, можна запропонувати впровадження єдиного електронного журналу роботи групи з кожного предмета. Це дисциплінуватиме і студента, і викладача, дозволить першому отримати доступ до інформації про власні та чужі успіхи й прорахунки, а другого – звільнить від зайвих витрат часу на спілкування з тими студентами, які в таких умовах просто не будуть допущені до роботи. Адже кожне «вікно» в журналі буде відкритим для редагування та внесення балів лише у певний період, визначений регламентом. Загальний результат теж не піддаватиметься корекції.

Запровадження згаданих форм роботи студентів на рівні кафедр, деканатів та академічних груп змусило б основну ланку – викладачів, кафедри та відповідні організаційні служби – провести необхідну формалізацію та уніфікацію критеріїв оцінки та вимог. Сьогодні один викладач на «5» вимагає знання всього курсу і навіть більше, інший – ретельного відвідування його занять і відповіді на іспиті його словами, а третій – оцінює як йому заманеться тощо. Один викладач дозволяє покращувати оцінку і «доздавати» декілька разів, інший – тільки раз. Обґрунтований тиск на студентів, зацікавлених у отриманні якісних знань, змусить відпрацювати всі необхідні правила, процедури щоденної роботи й оцінювання. І жодних перешкод для глобального впровадження такої системи не існує, окрім мотивації викладачів. Більшості з них працювати буде некомфортно, а то й просто невигідно. Можливі й інші ускладнення, тому це питання вимагає додаткового вивчення.

Студенти могли б допомогти й у вирішенні інших проблем, які є причиною значних порушень у навчальному процесі, а саме: кількості та якості завдань, що ставляться (йдеться не про змістову складову курсу, що викладається, а про необґрунтовані, завищені вимоги, які призводять до різного роду зловживань), режиму роботи й розкладу (у навчальній частині всі клітинки зайняті, а студенти завжди пропонують варіант проведення заняття у більш зручній «вільній» аудиторії й у більш зручний «вільний» час), обсягів матеріалу для самостійного опанування, ефективність індивідуальної роботи, додаткових платних занять, наявності потрібної літератури тощо.

На мою думку, сьогодні ситуація є досить критичною. Незацікавленість певної частини студентів у навчанні (також і з тих причин, про які йшлося вище) призводить до того, що вони погано відвідують заняття, не виконують навіть мінімальної кількості навчальних вимог та завдань. Викладачі, які працюють на принципах КМС, поки що якось утримують ситуацію, так чи інакше примушують вивчити хоча б мінімум. А як же надалі бути з науковою роботою студентів, олімпіадами, науковими й творчими гуртками? Тим більше, що зростає відсоток інформації, що виноситься на самостійне вивчення студентів, яку опрацювати в такому режимі по суті не можливо. До чого це призведе у майбутньому? Наприклад, у попередні роки на кафедрі завжди була черга за книжками, бо студенти готувалися до практичних занять та заліків. Протягом дня кафедра обслуговувала по 100-120 чоловік, зараз – по 8-12. І беруть студенти не додаткову літературу, а «найтонші» підручники та методички. Часто обмежуються при підготовці до занять власним конспектом, бо на більше не вистачає часу. І це ніяк не можна назвати університетською освітою. Особливо, якщо врахувати загальний рівень студентів, які зараз навчаються на молодших курсах.

Отже, якщо не вдасться реорганізувати КМС, то в її теперішньому, гібридному (з елементами старої системи) вигляді вона »дістане до печінок» і викладачів, і студентів, змусить витрачати зусилля на те, щоб реагувати лише на вже існуючі обставини, а не робити упереджуючих кроків, аби не допускати негативних наслідків та результатів. У той же час масштаби й високий імідж нашого університету, завдання, які він перед собою ставить, вимагають суттєвих системних змін уже сьогодні. Тим більше, що викладацький колектив університету є досить потужним, і цікаві ідеї та досвід колег були б не тільки надзвичайно корисними, а й дозволили б уникнути зайвих проблем.

Н. Д. СВІТАЙЛО,
завідувач кафедри політології, соціології та психології.

«Кредитно-модульна організація навчального процесу: теорія й практика в СумДУ»

Серед питань, які останнім часом є актуальними для вітчизняних вишів, чи не найголовніше – Болонський процес. По-різному це явище сприймають в освітянському середовищі (більше насторожено, ніж схвально), але попри всі можливі оцінки воно дедалі активніше заявляє про себе. Звідси – пошук спільних знаменників, крізь призму яких можна порівнювати різні освітні системи, навчальні програми й плани, обсяги засвоєних студентами знань, освітні рівні, кваліфікаційні характеристики, оцінки набутих знань і вмінь. Нескладно зрозуміти, що робити це не так-то просто. Апробована й популярна в Європі кредитно-модульна система несе багато незвичайного й навіть неприйнятного порівняно з традиційними вітчизняними підходами. Тож виникають певні проблеми, що викликані перш за все відсутністю чіткого розуміння тих принципів, якими слід керуватися при її використанні.

Серед студентів першого курсу проведено соцопитування, яке підтвердило їхнє негативне ставлення не до самої системи, а до її реалізації на заняттях.

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

Нова процедура організації навчального процесу й контролю знань студентів потребує серйозної підготовчої роботи. Йдеться про організаційне, процедурне забезпечення всіх ланок і форм навчальної роботи (розклад занять, організація та проведення лекцій, семінарів, лабораторних і практичних занять, самостійної роботи студентів тощо). На даний момент маємо розклад, який не передбачає лекційних занять із окремих, але чи не найголовніших дисциплін на гуманітарному факультеті, зокрема кафедрі журналістики і філології. Предмет передбачає самостійне вивчення матеріалу, який є складним для освоєння, і студенти не можуть заробити зазначену суму балів за модуль (тобто 40), оскільки кожна усна відповідь передбачає максимальну оцінку 3 бали за семінар. Модуль складається з 5-ти практичних, а отже, студент максимально отримує 15 + модульний контроль – 10. Загалом – 25 балів.

Офіційного вирішення потребує також питання про збільшення кількості годин на вивчення кожної дисципліни у зв'язку з необхідністю проведення контрольних замірів знань. На модульному занятті викладач не встигає опитати всіх студентів. Отже, ті з них, прізвища яких знаходяться в другій половині списку, не завжди мають можливість покращити результат.

ОДНОМОДУЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ

Різні дисципліни мають різну кількість модулів. Але чи завжди пропорційно обсягу інформації, яку потрібно засвоїти? Якщо ні, то матеріал розглядається дуже поверхово, студенти не мають ні можливості, ні часу, ні сил, щоб його як слід опрацювати. Наприклад, всю «Історію України» від первісної людини до виборів депутатів України у 2007 році першокурсники гуманітарного факультету «вивчили» трохи більше ніж за місяць... Такі темпи не дозволяють засвоїти курс, а поверховий огляд не передбачає ніякого аналізу. Педагогічна практика свідчить, що при запровадженні кредитно-модульної системи для якісного вивчення дисципліни обсягом у 2 кредити треба ще як мінімум 8 додаткових годин.

ПЕРЕРОЗРАХУНОК ECTS

Як відомо студентам, ECTS (європейська система перезарахування кредитів) передбачає 3 ключові елементи: інформацію (стосовно навчальних програм та здобутків студентів), взаємну угоду (між закладами-партнерами й студентом) та використання кредитів ECTS (щоб визначити навчальне навантаження для студентів) під час засвоєння матеріалу. Студенти просять переглянути сам процес методологічного розрахунку балів, оскільки викладачі не компетентні в даній системі оцінювання й не можуть дати вичерпну відповідь, звідки взялися ті чи інші цифри. А деякі взагалі ставлять бали за звичайною 5-бальною системою, і коли студенти цікавилися, яким чином оцінки «3», «4», «5» трансформувалися в бали, то іноді звучала відповідь, що це ледь не військова таємниця. А через таку «таємницю» студентам вічно не вистачає одного-двох балів до «А» чи «В»...

Крім того, у «Тимчасовому положенні про модульно-рейтингову систему контролю оцінювання успішності навчання студента» зазначається, що Болонський процес не передбачає зменшення викладачем загальної кількості балів, набраних студентом («-» не може ставитися). Втім, як показало опитування, не обійшлося й без цього. А ще трапляються непорозуміння щодо кількості балів. Наприклад, щоб за 1 модуль отримати «А», потрібно набрати від 36 до 40 балів, у той час як В = 34-36 балів. Студент отримує 36 балів, і його доля вирішується викладачем суто суб'єктивно). Іноді ж йому просто не вистачає часу для набору бажаної кількості балів. І це ледь не з кожної дисципліни. Дане питання має принципове значення. Робити вигляд, що його не існує, не можна. Очевидно, що потребує перегляду сама методологія розрахунку студентського та педагогічного навантаження.

НЕОЧІКУВАНІ ЕКЗАМЕНИ, НЕМАЄ СЕСІЇ, ЯК ПІДВИЩИТИ БАЛИ?

Як говориться в російській народній приказці, «нежданно-негаданно» ми опинилися в епіцентрі екзаменів. Студенти сподівалися на зимову сесію, але їм оголосили: «Завтра, дітки, у вас іспит із такого-то предмета...». Не приховуючи своєї радості, студенти, звичайно, на нього пішли, але підвищити бали, як з'ясувалося, можна тільки на один рівень, якою б «геніальною» відповідь студента не була. А це суперечить уже згаданому «Тимчасовому положенню...»

ВЕЛИКА КІЛЬКІСТЬ СТУДЕНТІВ У ГРУПАХ

Якщо ми вирішили рухатися в Європу, на Захід, то давайте насправді рухатися, а не створювати ілюзію руху. Система, що передбачає індивідуальний підхід, ратифікована, а студенти сидять у групах по 30 і більше осіб. Звідси й випливає неспроможність викладача приділити належну увагу кожному студенту, а студент, у свою чергу, просто не встигає набирати адекватну його знанням кількість балів.

Технологічна цінність цієї системи передусім у тому, що вона різко знижує роль суб'єктивного чинника з боку викладача в оцінці студентських знань і об'єктивно стимулює студентів до отримання більшої кількості балів. Результатом же теперішнього її застосування є той факт, що студенти не прагнуть отримати знання, а хворіють «лихоманкою балів».

РОЗКЛАД ЗАНЯТЬ

Сподіватися на результативність кредитно-модульного навчання з урахуванням ментальності наших студентів можна лише за умови серйозної роз'яснювальної роботи серед студентів. Практика показує, що ефективність такої системи поки що досить незначна. І в першу чергу – внаслідок не досить серйозного ставлення до навчання більшості студентів. Психологічна настанова на споконвічне слов'янське «якось та прорвемося» зовсім не корелюється з чітко формалізованою системою кредитів і модулів, яка вимагає високої внутрішньої мотивації до навчання й систематичної роботи з книгою. На жаль, доводиться констатувати, що далеко не кожен студент готовий бути студентом у точному розумінні цього поняття.

Якщо не ставати на шлях профанації кредитно-модульного навчання, а серйозно втілювати цю систему в життя, необхідно максимально повно (а не так, як зараз) забезпечити кожного студента необхідними підручниками, додатковою літературою, методичками тощо. Ідеальний варіант – наявність із кожної дисципліни авторських курсів лекцій, підручників, навчальних посібників.

Кредитно-модульне навчання передбачає органічне поєднання активних форм навчального процесу – лекцій, семінарів, лабораторних робіт тощо із самостійною роботою. Можна використовувати найновітніші освітні технології, створити прекрасну навчальну базу, залучити до навчального процесу викладачів і вчених зі світовим ім'ям – результат буде нульовим, якщо студент навчатися не хоче. Тож завдання викладача – сформувати в студента інтерес до майбутньої професії, навчити самостійно працювати й отримувати задоволення від самоосвіти. Так, це непросто. Але якщо цього не робити, то студент або махне рукою на навчання, або ним оволодіє «лихоманка балів», яка також не сприяє якісній освіті. Отже, висновок зрозумілий: аби отримувати знання, що відповідають європейським стандартам, треба шукати шляхів не тільки формального, а й творчого впровадження кредитно-модульної системи в навчальний процес.

Тетяна ФЕДЧЕНКО,
група ЖТ-72.

■ БЛІЦ-ОПИТУВАННЯ

ТВОЄ СТАВЛЕННЯ ДО КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ?

«Кредитно-модульна система в деяких питаннях дійсно прогресивна. Але вагомим недоліком є те, що дуже великий обсяг інформації подається для самостійного освоєння. А студент, який щойно прийшов зі школи й не вміє користуватися літературою з потужним матеріалом, втрачає можливість її повноцінного засвоєння. Викладач, у свою чергу, на тій же лекції допомагає засвоїти матеріал, показуючи правильний підхід і пояснюючи основи»

Аліса Карабаза, 3-й курс інженерного

«Есть стимул постоянно учиться. Когда четыре сессии, постоянный контроль, то это улучшает знания»

Лена Каргаполова, 2-й курс экономфака

«Не знаю как плюсы, но минусы точно есть. Базовые предметы, физика, например, урезаются по излагаемому материалу, поэтому большая часть учебного материала остается для самостоятельной обработки, а к ней далеко не все готовы и методически, и морально. Таким образом, подрывается качество образования. Наш универ пока не готов к такой системе, поэтому и возникло такое количество проблем».

Виталий Глушан, 4-й курс физтеха

«Во-первых, слишком много времени отводится на самостоятельную работу с материалами. Во-вторых, мне кажется, нужно делать, как в европейских странах, где эта система уже давно действует: студенты сами выбирают предметы для изучения, таким образом исключая ненужные, на их взгляд, и уделяя больше времени профильным дисциплинам».

Наталья Новак,
3-й курс экономфака

«Это хорошая система, потому что можно набрать баллы и рейтингом получить экзамен или зачет. Но в этом же заключается и недостаток: нельзя пропустить ни одного занятия, поскольку не добираешь баллы и можешь «пролететь» с оценкой».

Настя Жолудева,
1-й курс экономфака

«Позитивним є те, що присутнє систематичне навчання. А мінус: забагато самостійної роботи, повна відсутність практики, недостатня кількість лекцій».

Сергій Борщ,
3-й курс медичного інституту

«Як на мене, то це погано. Викладачі не розуміють до кінця методику оцінювання. Відбувається «калькування», накладання нової освітньої системи на стару. А з плюсів хіба те, що можна закрити сесію автоматом, але ж за сприятливих умов, звичайно».

Станіслав Пікін,
3-й курс мехмату

«Система нормальна, потрібно лише звикнути. Важко лише, мабуть, навіть неможливо вчитися на 5.0 та лишати хоч трішки часу на себе. І якось дивно виходить: лекцій мало поменшати, а все одно в середньому по 4-5 пар на день маємо».

Максим Євсюков,
2-й курс інженерного

«Порівнювати, чесно кажучи, немає з чим. Але взагалі важкувато вчитися. А викладачам у період залікового тижня з підрахунками балів. Мабуть, ще складніше. Утім звикаємо, до чого ми тільки не звикали!»

Віталій Дейнеко, 2-й курс мехмату

Заявити, що ми готуємо гарних фахівців, недостатньо для того, щоб українська вища освіта сприймалася як рівноправна в Європі, щоб студенти й випускники наших вишів мали можливість і продовжити навчання, і отримати роботу в будь-якій європейській країні, а іноземні студенти бажали навчатись в Україні. Потрібно, щоб таке заявили інші. А це можливо, якщо стануть зрозумілими для Європи структура нашої вищої освіти, рівні кваліфікацій, а навчальні технології викликатимуть довіру до якості навчання.

■ КОМЕНТАР

НЕ ВСЕ ТАК ПРОСТО, ЯК ЗДАЄТЬСЯ, або ТРЕБА РОЗБИРАТИСЯ...

Кредитно-модульна система (КМС) як основна технологія організації навчального процесу передбачає структурування програм підготовки й навчальних планів за модульним принципом, а не за навчальними дисциплінами. Причому, змістовні модулі визначаються не за структурою дидактичного матеріалу та методикою навчання, а за компетенціями, що забезпечуються. Таким чином, різні програми підготовки можуть порівнюватися не за переліком навчальних дисциплін, а за сукупністю знань та вмінь, отриманих студентами. Рівень набутих компетенцій залежить від обсягу навчальної роботи студента зі змістовного модуля. Для його виміру вводиться поняття кредиту, який характеризує відносну частку роботи студента для здобуття визначених компетенцій від загального обсягу навчальної роботи при реалізації програми підготовки за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем. Наприклад, програма підготовки бакалавра з терміном навчання 4 роки має обсяг 240 кредитів. Відповідно до сукупності необхідних компетенцій фахівця з певної спеціальності, визначені навчальним планом і кредити на кожен змістовний модуль.

Розуміння цих принципових положень КМС дозволить зрозуміти і сутність організаційних заходів при побудові навчального процесу, і причини тих помилок, які виникають при її реалізації на етапі становлення. Модульність програм підготовки потребує й модульної побудови навчального процесу. Регламентація набутих компетенцій освітніми стандартами за модульним принципом вимагає й організації контролю та оцінювання за змістовними модулями. Зрозуміло, що запровадження нової організації навчального процесу потребує від кожного його суб'єкта відмови від застарілих стереотипів, а від викладача ще й великої організаційної та методичної роботи, розуміння того, що він є не тільки носієм інформації, а в більшій мірі організатором її сприймання та засвоєння студентом.

У СумДУ запроваджується побудова навчального процесу за модульно-цикловою схемою. Кожен семестр складається з трьох модульних циклів по 5 тижнів теоретичного навчання й одного тижня для проведення контрольних заходів. Чому така схема? Програми підготовки, регламентовані державними освітніми стандартами, містять дуже велику кількість навчальних дисциплін (інколи до 50-70 за період бакалаврської підготовки). Багато наших дрібних дисциплін, обсягом 1-2 кредити (36-72 години) є лише змістовними модулями дисциплін європейських програм, які є більш концентрованими (приблизно в 4-5 разів менша кількість предметів).

Якщо дрібні дисципліни вивчати протягом семестру, то інтенсивність аудиторної та самостійної роботи студента буде малою, а кількість різних дисциплін, що вивчаються одночасно, великою. Тому й запропоновано вивчення таких дисциплін послідовно протягом модульного циклу, але з більш високою інтенсивністю. Підсумковий контроль з такого навчального предмета здійснюється не в сесійний період, а впродовж атестаційного тиждень.

Вимоги деяких викладачів щодо викладання дрібних навчальних дисциплін упродовж двох модульних циклів є завуальованою спробою збільшити обсяг вивчення в порівнянні з наданими кредитами. Тобто обсяг інформації та рівень засвоєння студентами знань і вмінь повинні відповідати наданим на дисципліну кредитам, а не навпаки. Якщо ж для підготовки фахівця з певної спеціальності дійсно необхідне збільшення часу для вивчення такого предмета, то мову потрібно вести про збільшення на неї кредитів за рахунок інших дисциплін, а не про розтягування її в часі викладання. Збільшення кредитів автоматично призведе до збільшення останнього.

Інше болюче питання впровадження КМС – пошук надійної та об'єктивної системи контролю й оцінювання. На заваді стають, як свідчить досвід, і об'єктивні, і суб'єктивні чинники. Модульно-рейтингова система контролю в європейському освітньому просторі є гарантією якісного навчання, стимулює регулярну самостійну роботу студента, розкриває його творчий потенціал. Адже, як відомо, найбільш стабільними є знання та навички, що здобуті в процесі самостійного пошуку й планомірної роботи, а не ті, що подаються дискретно й сприймаються одноразово в готовому вигляді. Вони втрачаються так само швидко.

Отже, тепер головне завдання викладача – навчити студента вчитися. Цьому й повинна підпорядковуватися система контролю й оцінювання, для чого остання продумується в деталях і дрібницях як в методичному, так і в організаційному плані, викладається в Регламенті МРС й доводиться до студентів. Вона принципово не може становити будь-яку «військову таємницю», повинна стимулювати студента до роботи, а не до гонитви за балами.

Що ж до наведених у статті Тетяни Федченко прикрих арифметичних прорахунків викладача, то скажу так. Радує, що в нас є студенти, які висловлюють свої вимоги до належної організації навчального процесу, аналізують його хід, приходять в університет не за балами, а знаннями. Чим більше таких студентів, тим буде менше викладацьких помилок. А по суті поставлених питань, то, спираючись на «Тимчасове положення про впровадження КМС в СумДУ» і «Тимчасове положення про МРС контролю та оцінювання», зауважу, звертаючись до колег:

1. Кожен викладач (а точніше – кафедра) має право розробити систему контролю й оцінювання відповідно до структури дисципліни, методики викладання, наявності методичного забезпечення тощо, але є принципові питання, визначені зазначеними положеннями, яких повинні дотримуватись усі.

2. Стосовно вимоги викладати протягом двох МЦ навчальні дисципліни, які викладаються протягом одного модульного циклу. Якщо в навчальних планах розподіл аудиторної роботи (самостійної роботи студента так само) з дисципліни зазначений, скажімо, 1 МЦ – 6 год./тижд., а стане I МЦ – 4, II МЦ – 2. Чи покращить це навчальний процес? Навряд чи. Упевненості немає з багатьох причин, про які не дозволяє говорити обмежений розмір газетної площі.

3. Щодо планування контрольних заходів із навчальної дисципліни. Метою модульно-рейтингової системи є не оцінювання «кожного кроку» студента, а стимулювання його планомірної роботи для досягнення мети навчання. Ніхто не вимагає від викладача поставити студентові за кожне заняття оцінку й присвоїти певну кількість рейтингових балів, особливо, якщо це з організаційних причин неможливо. Такий «грубий» приклад: навіщо мені як викладачеві оцінювати знання студентом «конструкції болта», а потім «конструкції гайки» (при цьому маючи можливість опитати 50% студентів), якщо мені потрібно перевірити знання студентом «гвинтового з'єднання». Я зроблю це на одному контрольному заході замість двох, присвятивши цьому одне із індивідуальних занять і опитавши 100% студентів.

Взагалі, з дисципліни обсягом 1-2 кредити, яка викладається протягом одного модульного циклу, можна здійснювати тільки підсумкове оцінювання, або ввести максимум ще один проміжний контроль на другому чи третьому тижні. Пусте накопичування рейтингових балів, які не мають ваги в оцінці набутих студентом компетенцій, є шкідливим.

4. Нова система – цу інструмент стимулювання навчальної діяльності студента й об'єктивного оцінювання навчальних досягнень, а не «помсти» за прорахунки в навчальній роботі. Плануючи її, потрібно подумати про те, як не поставити студента в безвихідне становище, якщо він, попри наявні недоліки в його поточній роботі, бажає довести, що усе ж досягнув більш високого рівня компетенцій. Підвищення рейтингу на етапі підсумкового оцінювання передбачене чинними положеннями. На етапах поточного контролю це не здійснюється, бо студент повинен знати, що потрібно постійно якісно працювати й отримувати знання, а не накопичувати бали. Та й викладач у існуючих організаційних умовах не має можливості з кожним студентом працювати індивідуально.

Твердження, що студент може підвищити на підсумковому контролі свою оцінку за чотирибальною шкалою тільки на один бал, є невірним. Положення зазначає, що викладач має право при підсумковому оцінюванні ввести понижуючий коефіцієнт для студентів, які продемонстрували незадовільну поточну роботу (мали оцінку «незадовільно»). Тобто, якщо студент, який мав позитивну оцінку за поточну роботу, на підсумковому контролі може отримати оцінку «А» за 90-100% правильних відповідей, то студент, який мав незадовільні успіхи в поточній роботі, оцінку «А» отримає за 100% правильних відповідей. І це обґрунтовано, бо, як раніше зазначалось, знання, набуті в планомірній роботі, більш стабільні та вагомі.

В. Л. КОРОТЧЕНКО,
начальник
навчально-методичного
відділу.

ВПЕРЕД СМОТРЯЩИЕ

Пятикурсники мехмата (специальность «Информатика») Виталий Карпенко, Татьяна Мицай, Константин Панасенко и Дмитрий Стукало совмещают учебу с работой в компании «Неткрекер» на должности QA-инженер. Наш корреспондент встретился с ними:

– Чем именно вас привлекла именно эта компания?

Дмитрий: А как могло не привлечь внимание появление в наших небольших Сумах солидной американской компании с офисами в США, Канаде, Австралии, Англии, России? Ее название говорит само за себя – NetCracker Technology Corp. Не менее известны и ее клиенты France Telecom, Time Warner Telecom, Telstra, Telus, Sprint, UMC (сейчас МТС).

Виталий: Компания работает в динамичной, развивающейся отрасли IT и телекоммуникаций, за которыми будущее. Это именно та сфера деятельности, в которой я всегда хотел работать. Мне сразу понравились и молодой коллектив, и уютный офис. Было с чем сравнивать – уже пробовал себя в качестве системного администратора с отсутствием определенного рабочего места как такового вообще.

Татьяна Мицай

Дмитрий: Кроме комфортных условий, привлекли официальное трудоустройство с «белой заработной платой» и медицинская страховка, которую предоставляет компания.

Константин: А меня привлекла возможность командировок за границу. У нас это называется onsite. Моя сестра Инна уже не раз была в Канаде. Думаю, по окончанию университета и у меня для этого есть все шансы.

– Пожалуйста, более подробно, чем занимается компания?

Виталий: Разработкой программного обеспечения для телекоммуникационных компаний. Специализируется, если подробнее, на проектировании и предоставлении операторам связи решений в области систем поддержки операций (Operations Support Systems, сокращенно OSS). Их называют еще Корпоративные Информационные Системы. Они автоматизируют широкий спектр бизнес-операций компаний, владеющих обширной сетевой инфраструктурой. Как правило, OSS состоит из нескольких подсистем, интегрированных между собой. Это физическая и логическая инвентаризация сетевой инфраструктуры, управление услугами , управление заказами, ведение базы данных клиентов, элементы CRM (Customer Relationship Management), системы биллинга и многое другое. Для создания таких сложных программных продуктов, как OSS, требуются очень квалифицированные инженеры с хорошим знанием современных сетевых технологий, хорошей математической подготовкой и умением проектировать и реализовывать сложные программные системы на базе Интернет-технологий. Инженеры компании NetCracker проводят исследования в области современных сетевых технологий, решают задачи, связанные с моделированием различных сетевых устройств и решений, разрабатывают программные компоненты OSS с использованием промышленных серверов баз данных, серверов приложений и других.

– Насколько успешно знания, полученные в СумГУ, позволяют вам решать подобные задачи?

Константин: Требования таких динамично развивающихся отраслей, как IT и телекоммуникации, к профессиональному уровню сотрудников всегда опережают уровень подготовки выпускников наших вузов. Поэтому очень важно сегодняшним студентам помнить, что университет дает базовые знания, основы дисциплин, и на первый план выступают умение и желание самостоятельно их совершенствовать. Главное то, что наш «политех» учит, как думать, как формировать знания, навыки и умения, как быстро адаптироваться в той или иной отрасли.

Виталий: Добавлю, что такие дисциплины, как основы программирования, базы данных, алгоритмические языки, основы Web несомненно помогли адаптироваться к рабочей среде и служат фундаментом для дальнейшего профессионального развития. В этом заслуга наших преподавателей: В. А. Любчака, А. П. Чекалова, В. В. Авраменко, З. И. Масловой, Е. Б. Проценко.

Константин Панасенко

– Насколько трудно совмещать учебу в СумГУ и работу в «Неткрекере»?

Татьяна: Честно сказать, не очень легко, приходится иногда прикладывать максимум усилий. Но по-другому нельзя. Требования производства сейчас опережают навыки и умения, которые дает система образования. Поэтому многие студенты и начинают свою трудовую деятельность со студенческой скамьи. И наш универ поддерживает это, предоставляет возможность обучения по индивидуальному графику.

Виталий: А еще мотивирует прилагать максимум усилий для совмещения учебы и работы возможность карьерного роста. У нас есть реально все шансы, так как сейчас несколько ребят, которые занимали должность QA инженера, выросли до руководителей групп. Кто начинает первым, тот имеет больше возможностей для продвижения, если приобрел достаточно опыта, знаний, навыков и умений.

Дмитрий: Да, уже есть примеры успешного совмещения учебы и работы бывших наших студентов (Екатерина Белоку, Татьяна Бенберя, Станислав Гордиенко, Валерий Шкумат), которые на отлично защитили дипломные проекты, при этом успешно справлялись в прошлом году и с работой.

– Как я понимаю, компания «Неткрекер» занимается вашим дообучением, ведь вы не приходите готовыми QA инженерами?

Дмитрий: Да, новички проходят специальный тренинг, выполняют контрольную работу. Затем для них выделяют более опытного сотрудника, который курирует их работу на проектах. Помимо этого, существуют программы по обмену опытом и повышения квалификации. Например, мы ездим в командировки в Москву, где находятся наш главный офис, руководство и ведущие QA инженеры. Во время таких командировок и учимся, и работаем. Часто ведущие специалисты приезжают к нам, а наши ребята ездят в командировки за границу. Для всех без исключения сотрудников, которые успешно прошли испытательный срок (3 месяца) компания предоставляет бесплатное обучение английскому языку. А еще – дополнительные занятия каждый день тем сотрудникам, которые готовятся к поездкам.

– Остается время на что-нибудь помимо учебы и работы?

Константин: Честно говоря, не очень много. Но выкраиваем и на занятия спортом. Компания пропагандирует здоровый образ жизни. Каждый месяц сотрудники получают спортивную премию. А по вторникам мы все вместе играем в волейбол. У нас есть своя и футбольная команда. В прошлогоднем футбольном турнире между Московским, Самарским и Сумско-Киевским офисами наши заняли 2-е место. Весной турнир будет проходить в Сумах..

Виталий: Пожалуй, может сложиться впечатление, что мы приукрашаем достоинства компании, но это не так. Конечно, возникают трудности в работе. Но решать их нам помогают корпоративный дух, позитив и дружеская атмосфера в коллективе.

– Насколько реальны шансы других студентов попасть в «Неткрекер»?

Дмитрий Стукало

Дмитрий: Сумской офис насчитывает более сорока человек и продолжает расти. Отбор серьезный – ряд собеседований с представителями службы HR, региональным менеджером, специалистами из Москвы, директором департамента. Затем – прохождение тренинга. Однако такой длительный путь не снижает шансов студентов СумГУ, если они верят в себя и четко знают, какой цели хотят достичь. Тем, кто соответствует, найти нас можно по адресу: Супруна 11, 3 подъезд, 2 этаж, т.78-22-11.

Татьяна: Кроме этого, сейчас при СумГУ наша компания открывает учебно-консультационный центр, в котором будут обучать студентов передовым технологиям Java SE, Java EE, Oracle. Для ребят, которые записались в группу, будут проводиться лекции и практические занятия, преподаватель – Сергей Александрович Петров. Занятия будут проходить не только в упомянутом центре, но и в офисе компании. Таким образом, у студентов есть возможность стать ближе к нам!

■ ПОДИСКУТУЄМО?

Політика українізації чи навпаки?

Досить часто, тільки-но заходить мова про переклад із російської на українську, прибічники українізації в теперішньому її вигляді починають згадувати, що прибічники уряду царської Росії, а потім і тоталітарного СРСР покладалися на розуміння, а тим часом придушували мову нашого народу тощо.

Можливо, я людина іншого покоління, але якось моторошно спостерігати, як до шкільної програми зарубіжної літератури включається все більше перекладів російських класиків і все менше оригіналів. Навіть найвидатніші перекладачі не зможуть донести той контекст і ті поняттєві одиниці, які були першочергово закладені автором, не кажучи вже про особистість автора, його непересічний стиль. А про якість перекладів кінофільмів, що подаються на екрані титрами, взагалі говорити не можна з причини її відсутності.

Деякі іноземці вивчають російську й українську лише для того, щоб прочитати в оригіналі твори таких світових класиків, як М. Булгаков, Л. Українка, Ф. Достоєвський, Т. Шевченко, О. Пушкін... Дехто з нашої молоді прагне досконало знати англійську, аби ознайомитися з оригіналами твори Байрона, Шекспіра, Хемінгуея... І це зовсім не принижує честь народу, а навпаки – долучає його до світової культури, а російська (наприклад, література XIX століття), як відомо, вважається дуже вагомою її складовою.

Провівши невеличке опитування серед студентів СумДУ, можу засвідчити, що лише один із двадцяти згоден з такою «політикою українізації». Втім, у нього знайшовся й однодумець, суворий охоронець гуртожитку, який ламаною українською сказав: «А шо ж! В Україне живем, значіть, і мова должна буть українська!» До речі, не вперше довелося чути, як «українізатори», навіть із телеекранів, демонстрували свою неграмотність, вживання росіянізмів, незнання елементарних мовних норм та правил.

У жодному разі не хочу принизити славу українського народу, належністю до якого пишаюся, просто інколи в нас так люблять перегинати палицю! А до чого це призводить? Любов нав'язати не можна, тим більше до мови. Це, скоріше, дає протилежний ефект, адже людина завжди чинить опір тому, що їй нав'язують.

Навіть якось образливо стає, начебто наша співуча, вкорінена в тисячоліття мова – це якийсь товар, що потребує реклами. Можна й треба знаходити інші методи виховання україномовних громадян, не обмежуючи їх права читати й слухати твори літератури та мистецтва мовою оригіналу. Менш зрозумілі загалу іноземні мови – французьку, німецьку та англійську – знають далеко не всі, то навіщо ж віддалятися від того, що не потребує значних зусиль і доступне ледь не кожному? Розумію, що питання це не з простих, але хіба сьогодні не спрощують його якраз ті політики, які зробили мовне питання «яблуком розбрату», а не символом об'єднання людей, які щиро вважають себе громадянами України, незалежно від того, якою мовою говорять?

Неля ІЛЬНИЦЬКА-КОЛЬГАНОВИЧ,
група ЖТ-72.

УВАГА!!!

Проводиться набір студентів I-III курсів

до гуртка «Моделювання й дизайну модного одягу»

Умови набору:

– бажання й фантазія;
– креативне мислення;
– талант і майстерність;
– інтуїція й розрахунок.

Додатково запрошуємо до гуртка студентів із навичками й досвідом пошиву одягу.

Звертатися в аудиторії Г410, 412.

■ СПОРТ-МАЙДАНЧИК

Уперше за всю історію своїх виступів у Кубку України «Універ-Автомар» пробився до півфіналу, зупинивши у чвертьфіналі чемпіона країни львівську «Енергію».

НЕПЕРЕМОЖЕНИХ НЕБУВАЄ

Старанна й копітка праця, як правило, рано чи пізно винагороджується. І спорт не є виключенням. За роботою приходять і віра у власні сили, і впевненість, і нові перемоги та п'єдестали.

А почав боротьбу за Кубок України «Універ-Автомар» з подолання перешкоди у вигляді середняка з першої ліги. У 1/8 жереб звів підопічних С. Пєсоцького з куди грізнішим та амбітнішим суперником. Львівським «Таймом». Мало хто пророкував «Автомару» вихід у чвертьфінал. А наші хлопці привезли гостьову перемогу, та ще й з гандикапом у два м'ячі! У наступній стадії суперником «Автомару» став чинний чемпіон України та нещодавній учасник Ліги чемпіонів – львівська «Енергія». Ось тут-то вже навіть і думати було нічого про перемогу. Ще й зважаючи на той факт, що на попередній стадії львів'яни вибили зі змагань ще одного гранда українського футзалу – донецький «Шахтар».

Однак недаремно говорять, що на цьому етапі слабких суперників уже не лишається. І «універівці» зуміли довести це всім, навіть затятим песимістам. Команда сповна продемонструвала рівень своїх можливостей та вкотре довела, що непереможних команд не існує.

Перший поєдинок відбувся у Львові й видався досить змістовним та насиченим. Поступаючись по ходу зустрічі, сумчани знайшли в собі сили відновити паритет і навіть повести в рахунку. Щоправда, господарі досить швидко зрівняли рахунок і мали ще кілька можливостей вийти вперед. Та як це часто буває, не забиваєш ти – забивають тобі, що «Автомар» і зробив, у черговий раз вийшовши вперед. Та львів'яни швидко прийшли до тями й наприкінці зустрічі ще двічі засмутили О. Хавренка. Отже, 5:4 і поразка, котра за кубковими мірками прирівнювалася ледве не до перемоги.

Матч відповіді, який відбувся не в рідному для «Універа» легкоатлетичному манежі УАБС, а на майданчику інституту фізичної культури СДПУ, став провальним для одних і тріумфальним для інших. Найбільшим і, мабуть, єдиним мінусом всього матчу була мізерна кількість глядацьких місць (близько 300), через яку значна кількість бажаючих спостерігали за поєдинком з прохідної. А розпочався він досить спокійно та дещо обережно. Відчувалося, що львів'яни приїхали тримати рахунок першого матчу в один гол переваги. Втім, після довгої розкачки «Енергія» провела стрімку контратаку й відкрила рахунок. Та до перерви нашим хлопцям вдалося відзначитися (гол на рахунку Є. Петракова). Команди завершили першу половину з нічийним рахунком.

По перерві «Автомар» помітно додав у швидкості думки та руху на майданчику. Відчувалась якась особлива зарядженість наших хлопців, жага до перемоги. І коли стрілка хронометра перевалила за 5 хвилин – «Універ» досяг бажаного. Штрафний у виконанні В. Колесника став роковим для гостей – 2:1. Такий рахунок уже влаштовував нашу команду.

Тепер «Енергії» потрібно було думати про якийсь констуктив у атаці. Та невдала гра на виході їхнього голкіпера призвела до того, що м'яч потрапив до того ж таки В. Колесника, котрий гарматним ударом з лівої поцілив у самісіньку «дев'ятку». А вже за мить гості отримали ще й четвертий м'яч, який зробив їхні шанси на вихід до S фіналу примарними. До фінального свистка «Енергії» вдалося забити лише один м'яч. Таким чином остаточний рахунок – 4:2 та загальний – 8:7 на користь «Універ-Автомару», який і забезпечив сумчанам путівку до півфіналу Кубка України.

Уже визначився їх майбутній суперник – «TVD», знову ж таки львівська команда. Інша пара півфіналістів – «Єнакієвець» та дніпропетровський «Будівел».

У останньому ж календарному поєдинку чемпіонату країни «Універ» на своєму майданчику, на жаль, зазнав поразки від «Тайма» (Львів) 1:2 (гол на рахунку М. Лебідя), але залишається в чільній десятці першості.

Анатолій КРАВЧЕНКО,
група ЖТ-62.

Війна – що це? Відповідь не складніша за саме запитання, принаймні так говорить всезнаючий словник. Читаємо: війна – збройна боротьба між країнами, народами, класами. І все? Ні, війна – це ще й трагедія, і не лише народу чи класу, а й окремого людського життя. Це сльози та страждання і, водночас, урок віри й героїзму для наступних поколінь. Саме про драматичний бік війни в черговий, але не зайвий раз нагадав літературний вечір, присвячений Дню захисника Вітчизни, що відбувся в літературній вітальні СумДУ.

МЕТОЮ ВІЙНИ Є МИР

Люди, які того вечора були почесними гостями, не з розповідей очевидців знають відповідь на згадане запитання. Вони – очевидці, навіть більше – учасники, ветерани двох війн. Одні – Великої Вітчизняної, інші – афганської, хоч і далекої від нас, але ще зовсім свіжої в пам'яті наших батьків. Усе було просто, але щиро, без фальшу. Говорили організатори з відділу позанавчальної роботи, адміністратори, розповідали й самі герої, серед яких, до речі, дві жінки, котрі в 40-х стали не менш достойними, ніж чоловіки, захисниками Вітчизни.

Студенти читали вірші й виконували фронтові та бардівські пісні. Все ніби звично, стандартна програма. Але глядачі раптом стали зовсім не схожими на першокурсників: уважний погляд, задума на обличчі. Без сумніву, усе побачене й відчуте залишило в їхніх душах глибокий відбиток.

Американський історик Артур Шлезінгер говорив: «Будь-яка війна популярна протягом перших тридцяти днів». Може, дешева популярність війни(хоч як не дико звучить) і триває стільки, але справжня пам'ять живе навіть не роки – десятиліття. У чому й пересвідчилися присутні.

Одним із гостей на вечорі-вшануванні був Анатолій Михайлович Положій, бачити котрого більше звикли в ролі проректора СумДУ з АГР, а не ветерана-афганця. Він розповів, що в Афган потрапив через рік після закінчення школи – у 1979-му, коли радянські війська тільки вводилися до країни. Згадує, що коли був школярем, до них на зустрічі часто приходили ветерани Великої Вітчизняної. Мимоволі з'являлася думка, як можна воювати у 18-19 років? Тоді й уявити не міг, що скоро пізнає це на власному досвіді.

...Ешелони підняли по тривозі. Сказали, треба їхати на військові навчання. А через три доби, перетнувши всю Середню Азію, бійці побачили - колючий дріт на кордоні з Афганістаном. Тільки тоді прийшло розуміння дійсного стану речей. Писали додому, що приїхали воювати. Там Анатолій Михайлович пробув майже рік, про який говорить неохоче. Сьогодні він має чимало нагород, серед яких медалі «За звитягу», «За заслуги» II та III ступенів. Говорить, що вечори на зразок теперішнього, мають величезне значення, і перш за все для молоді, бо має знати свою історію. Додамо: і своїх героїв.

Традиційне побажання мирного неба над головою звучить небанально з вуст людини, яка у своєму житті бачила небо війни.

Олена ЄВТУШЕНКО,
група ЖТ-72.
НА ФОТО: Анатолій Положій.

Поэты ходят пятками по лезвию ножа И ранят в кровь свои босые души...

У Литературной гостиной библиотеки СумГУ проведен вечер памяти поэта, актера, композитора Владимира Высоцкого, которому 25 января исполнилось бы 70 лет. В многогранности его таланта имели возможность убедиться все присутствующие.

Вечера памяти великого барда проводятся ежегодно и отличаются тематически. В этом году выбрана тема «Высоцкий — поэт». В исполнении участников литературной студии и кружка «Краяне» прозвучали его наиболее известные стихотворения. В их исполнении прозвучали также воспоминания Марины Влади из ее книги «Владимир или прерванный полет» (в роли Марины — Наталья Гордиенко).

Некоторые студенты открыли для себя Высоцкого именно после этого вечера. Но большинство, конечно же, многое знало о его творчестве и раньше. Камерная атмосфера, живой голос Владимира Высоцкого, запечатленный магнитофонной записью на одном из его концертов погружали пристутствующих в мир мужества, отваги, юмора, сарказма, страдания — всего, кроме безразличия.

Была подготовлена выставка книг о В.Высоцком, сделан экскурс в его театральное и кинематографическое творчество. Об успехе вечера свидетельствовали горящие глаза студентов. Организовали его руководитель кружка «Краяне» Н.С. Линькова и неизменная хозяйка литературной гостиной А.П. Крекшина, а также сотрудники отдела внеучебной работы О.В. Тысячник и Н.Н. Гордиенко.

Даша ПШОНКІНА. група ЖТ-72.

■ ІГРОВА ЗАЛА

SAGA_FIGNJA

Невеличка сага про слабку людину (не для занадто розумних)

Сьогодні, як завжди, я сів за комп і включив гру. В одному з численних кутків моєї свідомості виникло таке собі: «навіщо». І справді, «навіщо» мені ця розвага? «Навіщо» витрачаю час на ці дурні ігри, що роблять мене тупішим?

Чим більше тупієш, тим більше треба ігор, щоб сховатися в них від усвідомлення своєї мізерності. Ігри – це гора з накатаним льодом, така собі крута ковзанка. Коли тільки починаєш «їхати», то стає так гарно, дивують нові враження. Доки швидкість мала, ще є ілюзорне відчуття того, що саме ти контролюєш ситуацію і в будь-який момент можеш зупинитися, а все твоє тіло й мозок спокійнісінько повернуться до звичайного стану. Та варто лише трохи розігнатися, щоб далі все стало, як у рекламі печива: «тебе не спинити!»

Однак не пройшло й долі секунди, як це «навіщо» перетворилось у «навіщо мені це «навіщо»?». Рука сама потяглася, і в стотисячний раз включила бісову гру. Лише через п'ять годин мені набридло, і комп'ютер було вимкнено. У середині себе відчував якусь порожнечу. Ніби чогось не вистачало. Цей стан примусив знову включити гру, однак «порожнеча» не зникла, а лише сильніше почала заявляти про себе й свою владу надомною. Тепер я відчував себе нікчемністю, якою легко маніпулювати за допомогою комп'ютерної гри. Вдалося заповнити оту «порожнечу» лише ввечері пляшкою пива з друзями.

Наступного дня я знову включав комп'ютер, знову все було просто чудово. Якась ейфорія, незрозуміле задоволення – все як завжди. Правда, грошей на пиво не було, але знайшлися добрі люди, пригостили. Потім життя потекло звичним руслом – без усіляких «навіщо», від яких хочеться лише позіхати. Навіщо напружувати себе всякими «навіщо», оли можна прожити не так вже й погано без них.

Кожна людина сама робить вибір між «навіщо» і «навіщо мені це «навіщо»?». Киньте щось важке у того хто скаже, що я зробив неправильний вибір, бо я можу висмоктати з пальця мільйон доказів того, що вибір номер два the best!

Віктор ВАСИЛЬЄВ,
група ЖТ-71.

8 БЕРЕЗНЯ: ІСТОРІЯ ТРАДИЦІЙ

Жіночий день має давні традиції. А що ми знаємо? Виявляється, його відзначали ще в Стародавньому Римі як аристократки, так і рабині. Перші отримували подарунки від чоловіків, другі — вихідний. І ті, й інші вирушали до храму Вести. Берегині домашнього вогнища. У слов'ян існувала інша традиція — святкувати День матері (який нині активно пропонують нам як альтернативу 8 Березня). У ті далекі часи жінки навіть не думали про обмеження своїх прав, які зводилися тоді виключно до обов'язків материнства й господарчих клопотів.

Згодом і ці традиції відійшли в минуле. 8 березня 1857 року кілька сотень робітниць текстильних та взуттєвих фабрик Нью-Йорка провели страйк і демонстрацію – вимагали 10-годинного робочого дня, поліпшення умов праці, рівноправ'я й однакової з чоловіками заробітної платні. Однак допитливі історики з'ясували, що того дня була... неділя. Суто чоловіча логіка пояснює, що жінкам не було чого робити і тільки тому вийшли на вулиці. Поліція розігнала демонстранток. Однак страйкарі й не думали здаватись — об'єдналися в профспілку. Наступного року Соціалістична партія Америки проголосила останню неділю лютого Національним жіночим днем. У 1910 році в Копенгагені на Міжнародній конференції жінок Клара Цеткин запропонувала щорічно відзначати 8 Березня на згадку про давні нью-йоркські події. Вже наступного свято вперше відзначилося в Австрії, Данії, Германії та Швейцарії.

У післяреволюційній Росії Міжнародний жіночий день зробили святом, аби відвернути людей від релігійних свят: Масляниці, що припадає приблизно на той же час, і Дня дружин-мироносиць, яке святкують в третю неділю після Великодня і вважається православним Жіночим днем. З 1965 року 8 березня стало вихідним. Існував і певний святковий ритуал. Зокрема, на урочистих заходах держава звітувала перед суспільством про реалізацію державної політики відносно жінок, а чоловіки дарували їм квіти, духи, листівки тощо.

У 1975 році 8 Березня в ООН з подачі делегації СРСР отримало-таки офіційний статус Міжнародного жіночого дня. У самому ж Радянському Союзі свято швидко втрачало політичне забарвлення. У пострадянський час 8 Березня залишилося в переліку державних свят Російської Федерації. Відзначається і в країнах СНД: Азербайджані, Грузії, Казахстані, Киргизії, Молдові, Таджикистані, Туркменії, Україні, та Білорусі як Міжнародний жіночий день, а в Узбекистані як День матері. Вірмени відзначають 7 квітня як День материнства й краси. У більшості європейських країн цього дня в новинах проскакує інформація про те, що сьогодні Міжнародний жіночий день. Проте це, як правило, просто констатується, а не наголошується, як подія.

Ірина ІВАЩЕНКО, Аліна ЗЛОБІНА,
група ЖТ-62.

■ СЛОВО ПРО КОЛЕГУ

ТЕАТР ПОЧИНАЄТЬСЯ З ВІШАЛКИ, А УНІВЕРСИТЕТ?..

Для всіх без винятку викладачів та співробітників – з відділу кадрів! І від того, як зустрінуть там людину, залежить її настрій, налаштованість на серйозну роботу. Та й у подальшому доля університетівця багато в чому залежить від того, наскільки грамотно й кваліфіковано відділ кадрів «супроводжує» працівника.

Наші «кадровики» уважно ставляться до кожного, хто звертається до них з проханням про вирішення тих чи інших питань, пов'язаних з роботою чи навчанням у СумДУ. Тут старанно та ретельно оформлять усі потрібні документи, нададуть необхідні консультації тощо. І неабияка заслуга в тому, що у відділі кадрів панує по-справжньому ділова й водночас дружня атмосфера, Ольги Євгенівни Крупної, яку вже багато років очолює цей важливий підрозділ нашого університету. Професіонал високого рівня, відповідальний і сумлінний фахівець, вона завжди прийде на допомогу при вирішенні найскладніших питань та проблем. Причому – спокійно, виважено, без метушні, докорів та нарікань. Уміє не тільки уважно вислухати, а й почути кожного, хто до неї звертається за допомогою або порадою.

Розумна, вольова жінка з непересічною вдачею, Ольга Євгенівна має твердий характер, що допомагає їй у далеко не простій роботі з різними людьми. А ще додає сил – любов до рідного університету, в якому вона вчилась і до якого, як говорять, прикипіла всім серцем і душею так, що не уявляє свого життя без нього. Друзі називають її «трудоголіком».

І це справедливо, бо й вихідні дні частенько проводить у своєму робочому кабінеті, й упродовж тижня з роботи повертається затемна не тільки взимку. А вдома хоч і мріють про те, щоб вона приходила раніше, все ж розуміють – знову багато справ на роботі. Втім, любові, розуміння та піклування вистачає Ользі Євгеновні на всіх, вона – чудова дружина, мама, бабуся.

Ольга Євгенівна користується в колективі університету винятковою повагою. Проте поважають її не лише за вміння швидко й чітко вирішувати складні завдання. Завжди чепурна, елегантна жінка з посмішкою на приємному обличчі, вона є взірцем жінки-керівника. З нею приємно працювати й спілкуватися. Вишукана тактовність та почуття гумору – незмінні й незамінні її помічники в керівництві складною ділянкою роботи й колективом відділу.

За роки багаторічної та сумлінної роботи Ольга Євгенівна неодноразово отримувала подяки та нагороди, а з нагоди 55-річного ювілею їй вручена Почесна грамота СумДУ. Вітаючи з ювілеєм та наступаючим святом 8 Березня, бажаємо щастя та успіхів особисто їй та її родині. А університету – більше таких керівників, з якими так легко й цікаво працювати.

Н.Д. СВІТАЙЛО, В.Я. ЛІННІК.
НА ФОТО: Ольга Євгенівна Крупіна

Малюнок **Марини НІЖНИК**, група ЖТ-62.

■ КОРИСНІ ПОРАДИ

ІДЕАЛЬНИЙ ПОДАРУНОК

Справжнє свято має бути ідеально спланованим. І ніким іншим, як тобою. Тому якщо хочеш круто розважитись, марно сподіватися на винахідливість коханого, слід власноруч братися за справу. Отже, врахуй три моменти.

Подарунок. Сюрприз треба (!) передбачити. Ненав'язливо поклади розгорнутий журнал із зображенням омріяних черевичок у місцях його, коханого, найбільш імовірної дислокації. Кілька разів мимохідь обмовся, де саме (з точністю до полиці у магазині) ти бачила такі ж «ходулі». По можливості запрограмуй спільного друга (подругу) бовкнути щось на зразок «ці капці – мрія її життя». За день-два до часу «Ч» відрепетируй здивовано-вражений вираз обличчя. Сюрприз все ж таки!

Місце зустрічі... Змінити не можна. У тебе. Тим паче, прикрашати його помешкання безглуздо – саме ти передбачливо залишила дещо з попереднього святкового столу. Та й навіщо хлопцеві вдома ялинка (якщо Новий рік), або звисаючі звідусіль повітряні кульки (якщо 8 Березня), або червоні серця (якщо День святого Валентина)?

Меню. Однозначно – святкова яєчня відповідної форми, бо згідно з п. 1-2 на серйозні страви не вистачить часу. Шампанське налий у високі фужери, оздоблені як мінімум хвилястою соломинкою та мармеладкою на паличці. Не забудь 2 ароматичні свічки на столі, улюблену пісню на програвачі (якщо вона в стилі хеві-метал, краще заміни на щось спокійне, але не менш приємне).

На свято будь, як завжди, чемною та привітною. Даруючи свій подарунок, схвилюйся – йому мають сподобатися парфуми, від яких ти шаленієш. Побажай завжди пахнути саме так. Коли ж чудовий вечір скінчиться й ти залишишся сам-насам з коробкою взуття, увімкни пісню в стилі хеві-метал і влаштуй дикі танці на честь здійсненої мрії та вашого з ним взаєморозуміння.

Анастасія КОТЛЯР,
група ЖТ-71.

Малюнок
Ірини ІВАЩЕНКО,
група ЖТ-62.

■ ПОЕЗІЯ

ТЕТЯНА ФЕДЧЕНКО

***

Когда мечты накроет покрывало,
Когда печаль польётся через край,
Уйду туда, где тишина и скалы
И не вернусь до самого утра.

Я отыщу знакомую пещеру
И пропитаюсь запахом костра,
А там, снаружи – все дела, потери,
А там, снаружи – тусклое «вчера».

Мерцают звёзды, в темноту вливаясь,
Стирают мысли о проблемах, снах.
А ветер все, что сохранить пытаюсь,
Уносит на незримых парусах.

Кладу в костёр растерянность и маски –
Их поглощают языки огня.
И постепенно, впитывая краски,
Реальность воскресает для меня...

МАРИНА КРИВШЕНКО

КОФЕ

Встречаю утро чашкой кофе,
Вдыхаю терпкий аромат,
И так становиться спокойно,
Как в детстве, тыщу лет назад.

А говорят, что кофе может
Открыть тебе судьбу твою,
Но душу это не тревожит –
Тепло руками я ловлю.

Смотрю в окно и улыбаюсь,
Прищурив ласково глаза
Я жизнью, кофе наслаждаюсь...
Что может гуща мне сказать?

В неярком солнышке осеннем,
В тепле халата своего,
В бодрящем запахе кофейном
Таких мгновений волшебство.

АЛІНА САВЧЕНКО

***

Не згублю свої думи в дорозі
Не забуду про радісні сни,
Щохвилини чекаю в тривозі,
Хоча б трішки своєї весни.
Не згублю у дорозі й надію,
Хай у тернах, та шлях свій пройду,
Бо давно вже за ціль взяла мрію,
Що сама своє щастя знайду.
А коли не знайду – не заплачу,
Буду вірити в радісні сни,
Буду жити, якщо й не побачу
Хоч хвилину своєї весни...

«РЕЗОНАНС»
газета Сумського державного університету
«REZONANCE»
Sumy State University Press

Реєстраційне свідоцтво СМ №020
Перший номер газети вийшов у світ 29.10.1991.

Обсяг – 2 друковані аркуші,
приведені до 8 полос формату А-3.
Віддруковано: ПВКФВ «Макден»,
м. Суми, вул. Тополянська, 16.
Адреса редакції: м.Суми, вул.Римського-Корсакова, 2,
корпус «Г», кімнати: 1107, 1110. Телефон 33-02-25

Шеф-редактор
Олена Ткаченко
Редактор
Василь Чубур
Відповідальний секретар
Володимир Садівничий

Автори фото:
Світлана Положій.

Редакція не завжди поділяє думки авторів і залишає за собою право скорочувати й редагувати матеріали

Наклад – 1000 примірників.

Замовлення №